

RIKSDAGENS PROTOKOLL

1923.

Andra kammaren.

Nr 45.

Torsdagen den 31 maj, f. m.

Kl. 11 f. m.

Förhandlingarna leddes vid detta sammanträde av herr förste vice talmannen.

§ 1.

Föredrogs, men bordlades åter bankoutskottets memorial, nr 71.

§ 2.

Vidare föredrogs vart för sig:

bankoutskottets memorial, nr 73, angående ersättning åt biträden, anlitade av utskottet vid handläggning av vissa ärenden jämte viss gratifikation; och

särskilda utskottets memorial, nr 8, angående avlöning åt dess sekreterare m. fl.

Kammaren biföll vad utskotten i nämnda memorial hemställt.

§ 3.

Härefter föredrogs särskilda statsutskottets utlåtande, nr 133, i anledning av Kungl. Maj:ts under sjunde huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställning angående tullverkets utgiftsstaten m. m. jämte en i ämnet väckt motion; och yttrade därvid:

*Ang.
tullverkets
utgiftsstaten
m. m.*

Herr **Olsson** i Kullenbergstorp: Herr talman! Beträffande tullverkets lönestat i stort sett har jag ingen anmärkning att göra utan anhåller om bifall till densamma i huvudsak. Vid utlåtandet är emellertid på en särskild punkt fogad reservation av herr Nilsson i Gränebo och två andra ledamöter av kammaren.

Det är nämligen så, att vid fjolårets lönerogering för tullverket beslöts, att vi skulle söka övergå från att använda, som man sade, överkvalificerad arbetskraft till att använda mindre kvalificerad dylik, och därom är ju intet annat än gott att säga; den utvecklingen gillar jag fullkomligt. Men detta har nu dragit med sig en annan sak som konsekvens under denna övergångstid, innan organisationen

Ang.
tullverkets
utgiftsstaten
m. m.
(Forts.)

kunnat träda fullt i kraft efter de nya bestämmelserna, eller med andra ord sagt innan dessa bestämmelser kunna i allo tillämpas. Det förutsattes nämligen, att det i tullverket, när den nya organisationen blev fullt genomförd, skulle finnas 140 tullkontorister, och dessa skulle huvudsakligen användas för att remplacera vanliga kammarskrivare, d. v. s. kammarskrivarnas antal skulle högst väsentligt minskas och tullkontorister inträda i deras ställe. I fjol beslöts också, att omedelbart efter det lönestaten trätt i kraft, skulle 40 tullkontorister upptagas i staten och tillsättas, och jag förmodar, att så skett. Nu har det föreslagits av Kungl. Maj:t och även av tullverket, att man i år skall utöka detta antal med 25, d. v. s. en fjärdedel av de återstående 100. Då uppställer sig frågan om de extra kammarskrivarna, som varit en ledsam historia i långliga tider, så synes det åtminstone mig.

Det är, såvitt jag vet, icke något enda verk, där man dragits med extrasystemet i så stor omfattning som just i tullverket. Där har det utvecklats sig så, att man fått gå såsom extra kammarskrivare i 10 å 12 år. Det är naturligtvis en oproportionerligt lång tid, det är solklart, och det är meningen, att man skall komma ifrån denna sak i fortsättningen. Men då återstår det spørsmålet: hur är det ställt för närvarande? Efter de uppgifter, jag erhållit, jag vill minnas den 18 maj i år, funnos 153 extra kammarskrivare i tullverket, som naturligtvis, när de inkallas, ha precis samma arbete som de ordinarie kammarskrivarna. Nu föreställer jag mig, att skall man tillsätta tullkontorister under denna övergångsperiod i den takt, som föreslagits, lär det väl icke vara stora utsikter för att de extra kammarskrivarna erhålla ordinarie befattning ens inom den tid, som man förut ansåg vara alldeles oproportionerligt för lång. Antingen få dessa extra söka sig in i något annat verk, om de nu kunna få sysselsättning på annat håll — det går väl dock icke så lätt för sig i dessa depressionstider — eller också få de gå där och vänta på att erhålla plats som ordinarie kammarskrivare, men skola de flesta kammarskrivarplatser, i den mån de bli lediga, ersättas med tullkontorister, kan jag icke se annat, än att de få gå bortåt 15 och 20 år såsom extra. Det är detta, som synt mig vara litet orimligt. Det är ändå så, att har man tagit in dem i verket under den bestämda förutsättningen, att de skola någon gång bliva ordinarie, åtminstone inom icke längre tidsrymd än för närvarande är fallet, synes det mig, som om det hade varit en klok politik, om man icke gått så hastigt fram med anställandet av tullkontorister, så att man haft någon utsikt att kunna bortarbota det oproportionerligt stora antal extra kammarskrivare. Jag ser ingen möjlighet till att så kan ske inom rimlig tid, om, såsom allt synes tyda på, av de återstående 100 tullkontoristerna man skall taga en fjärdedel varje år.

Det är något egendomligt, att jag just varit den, som fäst mig vid denna sak. Man brukar eljest icke på vårt håll ligga i så hårt för tjänstemännen. Men jag tycker, att man gått för långt ifråga om dessa extra kammarskrivare. Jag vill icke säga, att de lida någon orätt i juridisk mening, ty staten kan ju dröja hur länge som helst

med att befordra dem. Men när man på detta område gått fram så, att man just för dessa extra, när de tillträda ordinarie tjänst, måst göra särskilda lönebestämmelser, som icke tillämpas på andra håll, synes det mig verkligen vara en välbetänkt åtgärd att söka bortarbета den olägenhet, som här förefunnits sedan långliga tider. Nu har jag mycket klart för mig, att man icke vidare anställer några extra i detta verk. Det har sagts, att det varit två eller fyra, som skulle antagits. Men den springande punkten är just, hur man skall gå tillväga med dessa extra kammarskrivare, som redan finnas, så att det nuvarande otrevliga förhållandet kan rättas till. Skulle det gå, som jag antar, att det gör, när jag har denna stora majoritet inom utskottet emot mig, att utskottets förslag kommer att bifallas, så skulle jag vilja rikta en varm vädjan till herr statsrådet, att han för ett kommande år måtte se till, att någon rättelse på detta område sker, även om man icke får den ursprungliga planen med tullkontorister så hastigt genomförd, som man eljest skulle önska.

Jag skall nu, herr talman, som ett uttryck för den åsikt, jag har i föreliggande fråga, be att få yrka bifall till den av herr Nilsson i Gränebo med flera avgivna reservationen eller alltså att antalet ordinarie tullkontoristbefattningar begränsas till tio.

Herr Anderson i Råstock: Herr talman! Jag har intet annat yrkande än om bifall till utskottets förslag, men då jag är motionär på en punkt i förevarande ärende, kan jag icke underlåta att säga några ord.

Det är så, att den fråga, som av motionärerna väcktes till liv i fjol, icke blev föremål för någon längre debatt i kammaren, utan det yttrades endast några ord från min sida, att man med hänsyn till riksdagens sena timme icke ville taga upp frågan och giva den några större dimensioner. I år ligger saken på det sättet, att man i utskottet överenskommit om att nästa år ägna frågan en mera ingående prövning, som skulle kunna leda till en enig ståndpunkt från statsutskottets sida beträffande det slags sjukvård, som motionärerna för sin del begärt. Vid sådant förhållande kan jag icke annat än utlova, att därest jag och min medmotionär leva, komma vi inför detta löfte, som statsutskottet givit, att bringa frågan på riksdagens bord nästa år också.

Beträffande vad herr Olsson i Kullenbergstorp sagt, så har jag visserligen icke deltagit i avdelningens behandling av ärendet, men jag måste säga, att herr Olsson i Kullenbergstorp icke kan göra gällande, att det förslag, som utskottet här kommit med, icke står i överensstämmelse med de principer, som lågo till grund för fjolårets riksdagsbeslut. Det är enligt min mening, vad man har att hålla sig till här, och då intet överträdande därvidlag skett, kan jag icke se, att det är möjligt att åstadkomma någon ändring i den riktning, herr Olsson i Kullenbergstorp åsyftat. Så vill jag säga, att den reform, som vidtogs i fjol, gick ju ut på att i fråga om vissa befattningar byta ut högre kvalificerad arbetskraft mot bil-

Ang.
tullverkets
utgiftsstaten
m. m.
(Forts.)

Ang.
tullverkets
utgiftsstaten
m. m.
(Forts.)

ligare sådan, och det är just sådana befattningar, som dessa tullkontorister skola hava.

Herr talman! Jag tillåter mig yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr **Olsson** i Kullenbergstorp: Herr talman! Jag har aldrig satt ifråga, att utskottets förslag skulle strida mot den princip, som fastslogs förra året. Så hade icke varit fallet, även om man föreslagit att omedelbart anställa alla de 100 återstående tullkontoristerna. Men principen vidhålles lika bra, ifall man når 140-talet på 10 år, som om man når det på 4 år. Principen lider icke det allra minsta därav, ty man beslöt icke i fjol, att de 140 tullkontoristerna skulle omedelbart tillsättas. Således den saken är alls icke föremål för någon tvist mellan utskottets ärade vice ordförande och mig. Varför jag tagit till orda, är blott för att påvisa den praktiska följden, vilken man kanske icke hade riktigt klar för sig i fjol. Man måste verkligen, när man inför det nya systemet, se till, att man icke går alltför hårt åt de extra kammarskriverarna, så att förhållandena bliva alldeles olidliga för dem.

Vidare anfördes ej. Efter av herr förste vice talmannen därå framställd proposition blev utskottets hemställan av kammaren bifallen.

§ 4.

Ang.
särskild polis
för upp-
dagande av
olovlig införsel
av sprit-
drycker m. m.

Till avgörande företogs statsutskottets utlåtande, nr 134, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till underhåll av särskild polis för uppdragande av olovlig införsel av spritdrycker m. m.

I en den 26 januari 1923 dagtecknad proposition, nr 36, vilken hänvisats till statsutskottets förberedande behandling, hade Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att till underhåll av särskild polis för uppdragande av olovlig införsel av spritdrycker m. m. för budgetåret 1923—1924 anvisa ett extra anslag av 125,000 kronor.

Utskottet hemställde, att förevarande proposition icke måtte vinna riksdagens bifall.

Reservation hade likväl avgivits av herrar *Kvarnzelius*, *Lamm*, *Carl G. Ekman*, *Johan Nilsson* i Malmö, *Carl Johansson*, *Rydén*, *Jönsson* i Revinge, *Waldén*, *Törnkvist* i Karlskrona och *Ljungberg*, vilka ansett, att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte till underhåll — — — lika med Kungl. Maj:t — — — 125,000 kronor.

Sedan utskottets hemställan föredragits, anförde:

Herr **Rydén**: Herr talman! Här föreligga olika uppfattningar mellan majoriteten inom statsutskottet, som vid voteringen var

13, och minoriteten, som vid voteringen var 10, och denna meningsmotsättning gäller frågan, huruvida staten skall medverka till upp-
rättandet av en särskild spritpolis.

För min personliga del måste jag säga, att jag icke kan se annat, än att denna organisation utgör ett lämpligt och kanske rent av nödvändigt komplement till det beslut, som fattats här under denna riksdag och som fattades av andra kammaren i går, beträffande lagen om straff för olovlig varuinförsel. Dessa spritsmugglare ha organiserat sig, så att smugglingen blivit rent yrkesmässig, och man utvecklar därvid en förslagenhet, som närmar sig rent av det otroliga, vilket man kan inhämta av polismästaren här i Stockholm eller av någon av polisbefälet. För min del tror jag icke, att det är möjligt att kunna möta dessa organiserade smugglarband på annat sätt än med en polis, som har särskild utbildning för denna uppgift och som på detta område är en motsvarighet till den detektiva polisen beträffande allmänna polisväsendet. Man skulle kunna tala om de mest uppseendeväckande saker ifråga om spritsmuggling och den förslagenhet, som både spritsmugglare och langare lägga i dagen, men jag har ingen anledning att nu göra det. I varje fall vill jag dock framhålla, att det är nödvändigt, att dessa band hållas efter och att det blir en särskild personal utbildad, som skall sysselsätta sig med dem. Jag har alldeles nyss haft ett samtal med polismästaren i Stockholm för att få höra de erfarenheter, som Stockholmspolisens haft av spritsmugglarnas verksamhet, och han säger, att ofantligt stora fördelar skulle vinnas genom den föreslagna anordningen. Genom de förbindelser och den skicklighet, som den polis, som är uteslutande inriktad på dessa uppgifter, förvärvat sig, har man kommit därhän, att det råder en verklig osäkerhet bland dessa sjörövarhövdingar, som sysselsätta sig med spritsmuggling.

När vi nu varit med om en lagstiftning, genom vilken vi skola försöka att utrota detta verkliga samhällsönda, är det också riksdagens skyldighet att anslå de medel, som äro nödvändiga för att få till stånd en poliskår, som kan tillse, att dessa lagar efterlevas. Man kommer naturligtvis att säga här, såsom det sades i statsutskottet, att det finns ju tullpersonal för detta ändamål. Ja, jag vill om den saken säga, att jag har mycket stor aktning för hela vår tullpersonal och tror, att den förtjänar alla möjliga lovord i stort sett, men det är ju så ändå, att denna personal är utbildad för andra uppgifter och har icke fått den speciella träning, som ligger i att särskilt syssla med alla de knep, som spritsmugglare och langare hava. Att döma av den kustbevakningspersonal, som jag känner till, skulle det vara alltför sangviniskt att tro, att denna personal med de hjälpmedel, som stå till buds, skall vara fullt skickad att taga itu med denna organiserade brottslighet. För resten måste spritsmugglingen förföljas även inne i landet.

Således tror jag, att om vi vilja komma åt det onda och verkligen se till, att det blir ett slut på spritsmugglingen, få vi också bevilja detta i mina ögon rätt så obetydliga belopp, om man tänker

*Ang.
särskild polis
för upp-
dagande av
olovlig inför-
sel av sprit-
drycker m. m.
(Forts.)*

Ang.
särskild po-
lis för upp-
dagande av
olovlig inför-
sel av sprit-
drycker m. m.

(Forts.)

på den stora sak det här gäller, för att vi skola kunna få en särskilt kunnig polis, som kan spåra dessa brottslingar och befordra dem till laga näpst. Det är en verklig skam för vårt folk, att vi skola hava sådana fullkomliga rövarband vid de kuster, som vetta åt sådana land, varifrån sprit kan smugglas. Sådana band finnas i Stockholmstrakten, på Norrlandskusten, i södra Sverige o. s. v. och de skildringar man hört från västkusten ifråga om det samarbete, som där förekommer med de norska spritsmugglarna, äro verkligen härresande. Efter min uppfattning är det de lagstiftande myndigheternas plikt att se till, att man här giver ett handtag åt de krafter, som arbeta för lagarnas efterlevnad.

Jag ber, herr talman, att få yrka avslag på utskottets förslag och bifall till den reservation, som är avgiven av herr Kvarnzelius m. fl.

I detta yttrande instämde herrar *Sävström* och *Olofsson* i Digernäs.

Herr **Jansson** i Falun: Herr talman! Det är inte så, att majoriteten och minoriteten i statsutskottet ha olika uppfattning i fråga om att smugglarna böra hållas efter, utan våra meningar skilja sig endast, när det gäller att avgöra, på vad sätt detta skall ske. Här föreslår minoriteten, att det skall bildas en ny organisation, som skall taga hand om denna sak, då vi på majoritetens sida däremot anse, att den organisation, som vi redan ha i våra tullmyndigheter, bör ha hand om och ordna denna spaning efter smugglare, som det här är fråga om. Om man läser igenom den kungl. propositionen, skall man finna, att departementschefen även uttalat, att det i princip är riktigt, att tullmyndigheterna fortfarande ha detta åliggande, men på grund av de exceptionella förhållandena är han med om att denna åtgärd vidtages.

Nu ha vi den uppfattningen, att dessa förhållanden, som här göra sig gällande, icke äro av övergående natur utan komma att äga bestånd, så länge det finns sprit, och så länge det finns folk, som vill ha sprit. Att nu gå in för en sådan anordning utan ett säkrare underlag och en fullständigare utredning, än som här föreligger, när man har på känn, att det blir en permanent institution, det ha vi icke velat vara med om. Vi ha velat vara med om att lämna vederbörande tullmyndigheter de medel, som erfordras, för att de skola kunna bedriva denna verksamhet på effektivt sätt, och jag är övertygad om att tullmyndigheterna icke behöva stå handfallna, när det gäller att anskaffa den specialutbildade personal, som erfordras för att utföra dessa värv. För det första ha vi redan beslutat bevilja ett extra anslag på 300,000 kronor, som i huvudsak skall användas just till sådana ändamål, och jag menar, att denna summa bör väl i någon mån kunna räcka även till anskaffning av kvalificerad bevakningspersonal. Vidare ha vi ju ett anslag, som beviljas under femte huvudtiteln, till det allmänna polisväsendet i riket. Det förefaller mig, som om Kungl. Maj:t skulle kunna använda detta anslag för här

ifrågavarande ändamål, när det gäller de polisdistrikt, som ligga på landsbygden. Jag kan icke tro, att det skall möta större svårigheter att utanordna medel för anskaffande av bevakningspersonal, när det gäller att beivra smuggling, än när det gäller att inrätta en spionbyrå för ett annat ändamål. Jag menar, att det icke föreligger hinder för Kungl. Maj:t att använda detta anslag. Således förefaller det mig, som om generaltullstyrelsen och tullmyndigheterna ha tillräckliga medel till sitt förfogande för att kunna utöva en effektiv kontrollverksamhet, och då kan jag icke finna, att det föreligger det ringaste skäl för att här bevilja ett extra anslag, som visserligen formellt skall disponeras av generaltullstyrelsen men i verkligheten kommer att stå till Stockholms polismyndigheters förfogande. Jag tycker icke, att det är alldeles lämpligt att få ett sådant samröre mellan Stockholmspolisen och generaltullstyrelsen. Det är bättre, att dessa saker skiljas åt, så att Stockholms stad får vidtaga de åtgärder, som staden såsom kommun är skyldig vidtaga, och staten de åtgärder, som den är skyldig att vidtaga, utan att det härvid uppstår någon sammanblandning. Här har föreslagits, att av statsmedel skulle utgå $\frac{2}{3}$ av kostnaderna för denna verksamhet, och $\frac{1}{3}$ skulle Stockholms stad bekosta. Jag kan icke bedöma, i vad mån denna kostnadsfördelning är riktig, men det förefaller mig, som om det vore bäst att icke inlåta sig på något samarbete utan överlämna åt generaltullstyrelsen och tullmyndigheterna att ordna detta.

När herr Rydén säger, att man icke har personer, som äro vuxna dessa uppgifter, så skall jag icke bestrida det, men jag skulle vilja fråga: finns det icke möjlighet för tullmyndigheterna att skaffa sig personal, som är vuxen denna uppgift? Att man för närvarande har olämplig personal är, menar jag, intet skäl för att riksdagen skall gå in för en ny organisation. Jag anser därför, att de starkaste skälen ligga på utskottet sida, och jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Edén: Då den fråga, som vi nu behandla, uppkommit särskilt till följd av erfarenheter från Stockholms stad och Stockholms län, skall jag taga mig friheten att göra några anmärkningar om densamma. Vi äro ju alla ense om att det bör vidtagas åtgärder för att så effektivt som möjligt bekämpa den trafik med smuggling, som nu dess värre har tagit större och större utbredning. Redan under hösten hölls det överläggningar mellan representanter för generaltullstyrelsen och myndigheterna i Stockholms stad och län, och därvid voro även tillkallade representanter för kontrollstyrelsen och andra, som kunde ha erfarenhet på detta område. Ur överläggningarna utgick såsom resultat — jag var visserligen icke då närvarande, men min uppfattning är alldeles densamma, som man kom till — att det mest praktiska och effektiva organet för att bekämpa denna smuggling skulle vara en sådan organisation, som förenade tullmyndigheternas befogenhet med den utbildning och de befogenheter, som tillkomma en särskild polisavdelning. Så framkom då detta förslag, som Kungl. Maj:t framlagt.

*Ang.
särskild po-
lis för upp-
dagande av
olovlig infor-
sel av sprit-
drycker m. m.*

(Forts.)

Ang.
särskild po-
lis för upp-
dagande av
olovlig inför-
sel av sprit-
drycker m. m.

(Forts.)

Nu har den siste ärade talaren ansett, att det skulle vara obehörligt med en sådan organisation, och att det kunde vara nog med att överlämna denna omsorg åt tullen. Jag vill för min del tro, att det kanske blir så i framtiden, och jag har icke heller något att anmärka emot vad herr Jansson i Falun betonade, att som regel och såsom fast organisation bör det vara tullen, som har att göra med detta. Jag har påpekat samma synpunkter vid överläggningarna. Men jag tror, att under just denna tid, då det gäller att gripa sig verket an, har verkligen tullverket synnerligen svårt att åstadkomma den lämpliga personalen. Det är icke blott tullutbildning, som behövs, icke blott erfarenhet från tullmännens verksamhet, utan det är i mycket hög grad en poliserfarenhet, som också får lov att komma till, om det skall bli någon verkan.

Härtill kommer nu, att hela detta arbete skulle bedrivas tillsammans med Stockholms stad, och att Stockholms stad skulle lämna ett särskilt anslag därtill. Om vi överlämna hela saken åt tullen och anse, att anslaget skall tagas av tullens medel, har jag åtminstone mycket svårt att förstå, hur det skall gå till, att Stockholms stad skall kunna komma med i detta arbete, ty med tullbevakning och dylikt har ju staden ingenting att göra, varemot den har polisorganisationen i sin hand. Således, hela samarbetet med Stockholms stad kommer att, såvitt jag förstår, ekonomiskt bortfalla och även i organisatoriskt hänseende i hög grad försvagas, om man går på den väg, som utskottet gått. Det har visserligen anmärkts, att detta skulle bliva ett samröre mellan två olika myndigheter, men för mig står saken så, att jag bryr mig verkligen icke om, huruvida denna organisation, som är en tillfällig organisation, skulle avvika ur den vanliga heliga byråkratiska ramen, utan vad som för mig är huvudsamman är, att den blir effektiv och kan fylla sitt ändamål att tjäna som övergång till en organisation, vare sig inom tullen eller mera fristående, som har inhämtat erfarenhet av vad dessa tillfälliga organ kunnat uträtta.

Med stöd av den mycket omfattande erfarenhet, som vi redan fått på detta område, ber jag för min del att få uttala, att det bästa kammaren kan göra, om den verkligen vill gripa in effektivt emot det överhandtagande smuggeriet, är att skapa ett särskilt organ och för detta ändamål också anslå särskilda medel. Jag ber att få yrka bifall till reservationen.

Med herr Edén förenade sig herr *Sehlin*.

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena **Hederstierna**: Jag kan icke avhålla mig från att falla för frestelsen att taga ordet här i kammaren, oaktat det ju icke här på något sätt rör sig om utrikes angelägenheter, men då jag är fader till det förslag, som föreligger på kammarens bord, må det ursäktas mig, att jag vill slåss för barnet. När jag läste i tidningarna, att statsutskottets majoritet hade avstyrkt detta förslag, medförde denna underrättelse för mig en stor besvikelse. Jag har haft mycket svårt att förmå Stockholms

stadsfullmäktige att bevilja den tredjedel av kostnaderna, som jag ansåg, att stadsfullmäktige skulle bevilja, men jag har aldrig trott, att förslaget skulle möta motstånd här i riksdagen. Saken var den, att när jag såsom överståhållare i höstas såg, hur fylleriförseelserna tillväxte i alldeles oroväckande grad här i staden, och fann, att detta icke berodde på hembränningen, ty den hade polisen lyckats ganska mycket stävja, utan att det berodde på denna smuggling av sprit, ansåg jag det vara min oavvisliga plikt att söka göra allt för att stävja detta onda och därvid tränga ända till roten. Jag inbjöd därför representanter från generaltullstyrelsen, kontrollstyrelsen, Stockholms länsstyrelse och stadsfullmäktige till en gemensam överläggning i denna fråga. Då sågs frågan från olika sidor, men vi enades alla om att det riktiga var säkerligen att få fram åtminstone tillsvidare något av det slag, som propositionen här innehåller. Det gick ut på att det skall bli en särskild liten kår, som skall bestå av åtta menige man och en överkonstapel, vilka allihop skulle sortera under chefen för detektiva polisen här i staden. Det berodde naturligtvis på att man fick lov att arbeta på två håll, om man ville komma åt dessa smugglare. Det är visserligen bra att ha tullförvaltningen och tullmännen, som ligga i skärgården och söka passa på dessa smugglare, men det är icke nog, utan man får lov att även taga i saken från andra håll. Man får lov att ha konstaplar från polisens detektivavdelning att söka få tag i langarna här i staden och följa langarna och deras åtgöranden för att slutligen få tag i spritlagren, som ligga ute på landet. Vi sågo för någon tid sedan i tidningarna, att man kommit över ett stort förråd vid Väsby — en station på banan Stockholm-Uppsala. Icke kom tullen dit. Det hade naturligtvis gått till så att polisen lyckats följa langarna och fått tag i dem därute. Att man opererat på ett lyckligt sätt, framgår av en rapport, som jag fått från chefen för detektiva polisen här i staden, som omtalar, att man anhållit 31 spritsmugglare och beslagtagit 13,693 liter starksprit sedan den 1 april i år.

Jag ansåg det vara riktigt, att Stockholms stad skulle bidraga med $\frac{1}{3}$ och staten med $\frac{2}{3}$, beroende på att staten skulle representera dels länsstyrelsen, som skall övervaka, att inga olagligheter begingos inom länet, dels tullen, som naturligtvis skulle söka att få tag i spritsmugglarna ute vid gränsen. När jag så gick till stadsfullmäktige och sade, att detta är något som ni måste göra och göra det genast, hade jag mycket svårt att övertyga staden om att den borde lämna detta belopp. De sade, att detta är en smugglingshistoria, och att det är statens skyldighet att se efter, så att det icke kommer in sprit. Vi ha icke med den saken att göra. Hur det var, så lyckades jag att förmå dem att icke blott anslå $\frac{1}{3}$ utan även för det löpande halvåret de $\frac{2}{3}$, som staten enligt förslaget skall betala. Jag sade åt stadsfullmäktige — jag kommer icke ihåg om det var offentligt eller enskilt — att vi kunna vara livligt övertygade om att riksdagen icke kan vägra sitt anslag på $\frac{2}{3}$ senare. Det var då icke så underligt, då jag hade den uppfattningen, att jag blev något besviken, då jag läste tidningsnotisen. I första kammaren — jag har icke hört

*Ang.
särskild po-
lis för upp-
dagande av
olovlig inför-
sel av sprit-
drycker m. m.*
(Forts.)

Ang.
särskild po-
lis för upp-
dagande av
olovlig inför-
sel av sprit-
drycker m. m.

(Forts.)

debatten i andra kammaren — hade jag begärt ordet i denna fråga, men där hade man blott kört med att det är en ny organisation, en institution. Den tid kan komma, då det är på tiden att lösa upp denna organisation, men nu går det sannerligen icke. Det är att vänta, att man snart kan avskaffa den, när vi nämligen uppfostrat våra tullmän till att tjänstgöra såsom detektiver. Nu måste det emellertid ledas av en detektiv, och i detta fall finns det ingen bättre än chefen för detektiva avdelningen. Han sitter inne med kunskaper om och känner mycket de personer, som hålla på med denna trafik, och har trådarna i sin hand.

När jag var så säker på att riksdagen icke skulle vägra detta, berodde det därpå, att jag varit livligt övertygad om att förbuds-
anhängarna, som icke fått sin vilja igenom i förbudsomröstningen, skulle göra allt vad i deras förmåga stode för att bidraga till motarbetande av fylleri, och även övertygad om att förbudsmotståndarna skulle säga: »Ja, vi som röstade mot förbudet vid den gemensamma omröstningen äro skyldiga att göra allt, för att de lagar, som finnas, bli upprätthållna och motarbeta de laster, som här förefinnas.» Det har jag litat på och det litar jag på fortfarande.

Herr **Anderson** i Råstock: Herr talman! Det är obehagligt att gå emot vad som föreslagits i Kungl. Maj:ts proposition och som nu så varmt förordats av den förste talaren herr Rydén, landshövding Edén och nu sist herr utrikesministern, men jag kan ändå icke underlåta att tillkännage samma uppfattning, som jag gjorde mig till tolk för i utskottet. Då man hör det här slagordet att »göra allt», som man också hört från statsrådsbanken, kanske det ändå icke är alldeles ur vägen att man något litet stannar för att se efter vad som rimligtvis kan ligga i det ordet. Jag tror mig bestämt våga försäkra, att statsutskottets majoritet aldrig velat ge denna lagstridiga trafik någon luft under vingarna, men vi ha velat för en gångs skull — eller såsom jag snarare borde säga för en gammal god statsutskottsprincips skull — vänta och se och det är ingenting annat, som vi för vår del gått in för. Vi vilja icke vara med om att i detta fall skapa ett nytt ämbetsverk — ett nytt ämbetsverk det kunna herrarna icke komma ifrån —, som, säga vad ni säga vill, dock kan komma att medföra avtrubbnig av ansvaret, antingen för tullverket eller den ifrågasatta nya organisationen. För övrigt framhöll jag i statsutskottet, att vi kanske kunde ha gott av att vänta för att vinna erfarenhet om huru polisen reder sig med sina uppgifter här i Stockholm. Då vill jag passa på och tillägga att även om det får anses vara ett starkt riksintresse att laglydnaden blir så fullständig som möjligt är det ock ett mycket starkt ordningsintresse för Stockholms stad att se till att komma denna trafik till livs. Vi vilja ingenting annat än se till vilket resultat man skall komma, och sedan tänka på huru det skall bli.

Herr Edén säger för sin del, att han tror att det skulle i framtiden bli såsom herr Jansson i Falun sade. Ja, har man nu på känn att det mest praktiska är att lägga det så för framtiden, varför icke

då låta detta vara detta och åt poliskåren överlåta att skydda å stadens vägnar tills vidare. Ty vi kunna icke resonera så enkelt — jag ber om ursäkt för uttrycket — att såsom herr Edén säger att vi icke skola bry oss så mycket om själva sättet utan blott om resultatet är gott. Det kanske icke är riktigt citerat, men jag uppfattade det verkligen på det sättet, och det får hänföras till uttrycket »göra allt».

Ang.
särskild po-
lis för upp-
dagande av
olovlig inför-
sel av sprit-
drycker m. m.
(Forts.)

Det är ju på det sättet, om jag icke är dåligt underrättad att det redan gjorts åtskilligt för att komma åt denna trafik och i det avseendet vill jag erinra om vad herr Jansson i Falun nyss nämnde och påpekade, nämligen den väsentliga sänkning i spritpriserna, som är föreslagen och delvis beslutad, en sänkning som kommer att medföra betydligt billigare utminuterings- och utskänkningspris för bland andra orter även Stockholm. Tro icke ändå kammarens ledamöter att denna sak kommer att inverka? Tro icke kammarens ledamöter att det är just den stora vinstutsikten som gör, att denna trafik tagit så stor omfattning. Jag håller före att så är förhållandet, och man motar den bäst på det sättet som riksdagen kommer att göra om riksdagen såsom sannolikt är går på bevillningsutskottets förslag. Då jag har denna syn på saken, vill jag vänta till dess en mera praktisk och för tullverkets uppgift mera lämpad organisation finns, och jag kan icke annat, herr talman, än yrka bifall till utskottets förslag.

Häruti instämde herrar *Olsson* i Blädinge, *Persson* i Fritorp och *Winkler*.

Herr **Jansson** i Falun: Herr talman, endast ett par ord! Det var med glädje, jag kunde konstatera, att länsstyrelsen i Stockholms län för sin del även hade den uppfattningen, att denna sak egentligen åligger tullstyrelsen. Däröfver tycks ingen oenighet förefinnas. Även om i fråga om det effektiva övervakandet tycks vi vara eniga, men beträffande sättet tror jag, att man måste fästa stort avseende vid vad för principer man går in för, när det gäller att utöva denna bevakning. Jag har här en bunt papper, som kommit till avdelningen från Skåne och från västkusten, där man skisserat upp en plan. Vari det säges, att det behövs minst 20 detektivkonstaplar för att kunna fullgöra de åligganden, som man har för att efterse en fullkomlig efterlevnad av bestående lagar och av riksdagen beslutade restriktioner. Då skulle jag vilja fråga, huruvida man icke ställer sig betänksam, då man ser detta, och har på känn, vilken utveckling detta skulle komma att taga.

Nu skulle jag vilja fråga, om det icke kan anses såsom en skyldighet för Stockholms stads poliskår att upprätthålla den ordning, som erfordras inom stadens hank och stör. Det är väl ändå så, att Stockholms stad i likhet med andra kommuner i landet får vidkännas de kostnader, som äro förenade med att hålla sådant här folk inom lagens ramar. Ja, det har varit min uppfattning och jag tror, att vi böra hålla på detta åtminstone tills vi få till behandling

Ang.
särskild po-
lis för upp-
dagande av
olovlig inför-
sel av sprit-
drycker m. m.
(Forts.)

frågan om en ny polisorganisation och därvid få se, huru kostnader-
na skola fördelas mellan staten och kommunerna.

Det förefaller mig sålunda som om de farhågor, som framhål-
lits av hans excellens herr utrikesministern, icke äro av den över-
vägande grad, att de egentligen kunna motivera, att riksdagen nu
skall gå in för att på sätt och vis knäsetta en ny organisation. Säg-
vad man vill lärer det väl möta rätt stora svårigheter, om man skall
gå in för detta med vårt lands vidsträckta kuststräckor. Vi kunna
vara övertygade om att därifrån skola framkomma krav på att få
samma rätt, om än icke i så stor utsträckning som för Stockholm
och dess omgivningar. Inför dessa perspektiv har jag dragit mig
för att vara med om denna nya organisation, och jag har gjort det
så mycket hellre, som jag läst ur Kungl. Maj:ts proposition, att
departementschefen icke heller hyser så stor entusiasm för denna sak.

Herr Sävström: Herr talman! Jag har instämt i herr Rydén
anförande och sålunda därmed tillkännagivit den mening, jag hyser
i frågan. Men jag kunde icke underlåta att begära ordet, när jag
hörde den motivering, som anfördes av herr Anderson i Råstock till
förmån för utskottets förslag. Det är klart, att, om reservationen
skulle komma att bifallas av riksdagen, helt nya arbetskrafter måste
ställas till förfogande, och det måste vara dugliga ledare för det
hela. Men att säga samtidigt, att därmed skulle också komma att
införas ett nytt ämbetsverk, är väl ändå ett motiv till det orimliga.
Vidare säger man, att detta är en angelägenhet, som endast berör
Stockholms stad, och för min del skulle jag då vilja säga — så-
som herr Rydén redan givit uttryck åt — att det är en skam för
landet, att denna trafik pågår på så stora områden i Stockholms
skärgård, på västkusten och vidare i Skåne. Det är icke någon an-
gelägenhet endast för huvudstaden utan man får väl säga för större
delen av landet.

Vidare har herr Anderson i Råstock sagt, att då vi nu ha att
vänta lägre priser på spritdryckerna, så är det möjligt, att smugg-
lingen kommer att avtaga. Det är givet, att den kommer att av-
taga i *någon* omfattning, men det är väl ändå icke blott spritpriserna,
som äro avgörande för smugglarna, utan det finns väl också per-
soner — och det är många — som icke kunna få sitt kvantum, och
som då anse, att det är bästa vägen att på detta sätt få köpa in-
smugglade varor.

Jag ber, herr förste vice talman, att få yrka bifall till re-
servationen och hoppas, att denna kammare måtte bifalla den-
samma.

I detta anförande instämde herrar *Olsson* i Ramsta, *Söder-
berg*, *Olsson* i Gävle, *Molander* och *Carlsson-Frosterud*.

Fröken Wellin: Herr förste vice talman! Man må ha vilken
ställning som helst till nykterhetsfrågan, så får man väl dock lov
att säga, att detta är ett förslag, som vi alla kunna enas om, man

må vara förbudsvän eller icke, den olagliga smuggling, som pågår i sådan förfärande hög grad, vilja vi väl alla komma till livs. Här gäller det att bevilja medel till ett sådant ändamål, och då tycker jag, att vi, som sagt, skulle kunna få ett enigt kammarbeslut i den frågan.

Jag begärde egentligen ordet för att till fullo instämma i hans excellens utrikesministerns redogörelse för, huru frågan låg inom överståthållarämbetet och inom stadsfullmäktige, och jag vill säga, att inom Stockholms stadsfullmäktige beslöts i december månad förra året ett anslag på 12,500 kronor att utgå av kommunens medel till anslag åt en tullpolis.

*Ang.
särskild po-
lis för upp-
lagande av
olovlig inför-
sel av sprit-
drycker m. m.*
(Forts.)

Samtidigt uppdrogs åt drätselnämnden att för samma ändamål av tillgängliga medel tillhandahålla överståthållarämbetet ett belopp av 25,000 kronor, med beräkning, att sistnämnda förskott sedermera skulle av statsverket ersättas. Nu vill jag icke säga, att Stockholms stadsfullmäktige här kunna komma med något slags fordran på staten för detta anslag, men jag måste dock, i anslutning till vad hans excellens herr utrikesministern här tidigare har anfört, framhålla, att Stockholms stadsfullmäktige dock kunde ha ganska goda skäl för en förhoppning om att detta utlägg skulle av riksdagen ersättas.

Jag måste för min del säga, att det är ett synnerligen stort och beaktansvärt samhällsintresse att mota smugglingen, och jag skall därför, herr förste vice talman, be att få yrka bifall till reservationen.

Herr **Törnkvist** i Karlskrona: Herr talman! Jag begärde ordet. då jag hörde den motivbyggnad, som herr Anderson i Råstock sökte resa för ett bifall till utskottets förslag. Jag har emellertid blivit förekommen av herr Sävström och skall därför icke ytterligare förlänga debatten utan inskränka mig till att yrka bifall till reservationen.

Herr **Edén**: Herr förste vice talman! Jag vill hoppas, att det kan vara överflödigt att fortsätta diskussionen, men det är en synpunkt, som jag icke kan underlåta att framhålla. Här ha herrar representanter för statsutskottet resonerat, såvitt jag kan förstå, efter dubbla linjer. I det första anförande, som hölls till förmån för utskottets ståndpunkt, sades det, att detta är en tullfråga, och att, om tullverket får nytt folk, kan den nog reda sig; men i de senare anförandena ha såväl herr Anderson i Råstock som herr Jansson i Falun pekat på polisen, särskilt då polisen i Stockholm, och sagt, att vi väl borde vänta och se, hur polisen i Stockholm reder sig.

Nu tycker jag, att det är redan i och för sig en ytterst olämplig och olycklig taktik att vänta och se, hur polisen i Stockholm reder sig, ty det är ett faktum, att den ordinarie polisen i Stockholm reder sig icke. Vad herrarna emellertid förbise, är, att vad som behövs är en sådan organisation, som kan fylla såväl tullens

Ang.
särskild po-
lis för upp-
dagande av
olovlig inför-
scl av sprit-
drycker m. m.

(Forts.)

som polisens uppgift. Det förhåller sig alldeles så, som herr utrikesministern har framhållit, att det räcker icke med tullmännen, som bevaka vid kusterna, utan det måste också finnas en polismyndighet, som kan röra sig i området innanför gränsen och som står i en ständig och intim kontakt med det arbete, som göres vid kusterna. Detta samarbete är mycket svårt att åstadkomma, om man icke har en enhetlig organisation. Det är själva knutpunkten i denna fråga. En enhetlig organisation kan i sig ta upp både tullens och polisens uppgifter och verka både vid kusterna och inuti landet, men det kan icke vare sig polisen för sig eller tullen för sig.

Till detta skall jag be att få ge en liten illustration. Här har talats om att Stockholms stad har en särskild uppgift att hålla bort smugglingen från sitt område. Men häremot måste jag anmärka, att till Stockholms stad *direkt* sker egentligen icke någon smuggling i större omfattning. Smugglingen sker *genom Stockholms län*, över de stora trakterna utanför Stockholm, framför allt skärgården. Men i skärgården kan naturligtvis icke Stockholms polis operera, och den polis återigen, som finns på landsbygden, är alldeles otillräcklig för att kunna sköta ett så omfattande och svårt arbete. Det går helt enkelt icke att med nuvarande polismyndigheter ge det bistånd åt tullmyndigheterna ute i våra vidsträckta skärgårdar, som skulle behövas för att det skulle bli ett effektivt resultat.

Jag måste fortfarande anse, att de anmärkningar, som ha gjorts emot förslaget, äro av övervägande formell natur. Jag vill icke underkänna, att man kan dra sig för att upprätta en ny organisation, men jag tror, att man icke skall vara så rädd för detta, att man därför icke vill ge sitt stöd åt en provisorisk anordning, som tillåter oss att inhämta erfarenheter, för att vi sedan, om vi så vilja, kunna lägga det hela efter fastare linjer. Jag är övertygad om att kammaren bestämt önskar göra ett kraftigt ingripande mot smugglingen. Det sker icke, om kammaren bifaller utskottets hemställan, men väl, om den bifaller reservationen.

Jag ber att få vidhålla mitt yrkande.

Herr **Olsson** i Kullenbergstorp: Herr talman! De, som här ha talat för reservationen, ha sökt lägga diskussionen på sådant sätt, som om utskottets majoritet icke skulle vara lika intresserad som övriga av att smugglingen stävjas. Jag får säga, att jag icke tycker, att det är ett riktigt gentlemannamässigt sätt att gå till väga. Verkliga förhållandet är naturligtvis, att vi i utskotts-majoriteten vilja stävja smugglingen precis lika mycket som alla de, som ha talat för reservationen. Skillnaden gäller endast sättet, varpå detta skall ske.

Frågan för oss har varit den: Går det icke att ordna det så, att tullverket blir den organisatoriska samlingspunkten för alla åtgärder i syfte att förhindra smugglingen? Det tro vi skulle bli den starkaste organisationen, ty de, som sysselsättas vid tullbevakning, få allihop mer eller mindre vara en smula detektiver. Man

vill nämligen på så många områden dra dem vid näsan, icke blott då det gäller att införa sprit utan även vid andra tillfällen, att jag icke tror, att det finns någon statlig organisation, där detektividéerna, om jag så får säga, få vara och bära vara så utvecklade som just i tullverket.

Den siste ärade talaren sade, att det ju endast var fråga om en provisorisk organisation. Till denna skulle det beviljas ett anslag på 125,000 kronor, varav 75,000 kronor skulle utgå till Stockholmsområdet och åsterstående 50,000 kronor till de särskilt dåliga områdena Skåne och Västkusten. Icke inbillar sig väl någon, att det är lämpligt att skära bort blott ett par bitar av kusten och att säga, att där skola vi bevaka och verkligen göra något, men å övriga delar av kusten får det gå, som det kan. Det vore väl ändå att alldeles för mycket inbjuda smugglarna att ha det fritt och bekvämt. Skall man verkligen gå in för detta system, får bevakningen nog åtminstone omfatta hela kuststräckan från Stockholm och runt söderöver. Det lär väl var och en kunna förstå.

Nu kanske man spørjer, om vi ingenting skola göra. Jo, för all del, vi ha varit med om att anslå 300,000 kronor till förstärkning av tullverkets personal med de extra arbetskrafter, som behövas för att tullen skall kunna sköta dessa saker.

Nu sade den siste ärade talaren, att tullen kan blott arbeta ute vid kusterna. Ja, det har dock funnits en kungl. förordning från 1918, som gällde det året, i vilken man utsträckte tullens arbetsområde till att omfatta 12 mil från kusten. Det var ju mycket, och det visar, att det icke är någon konst att ordna saken. Är det något så märkvärdigt, om en tullman i detta fall skulle få polis-mans befogenhet. Så sker ju på andra områden, och även andra personer kunna få sådan befogenhet.

Denna diskussion föres icke på den bog, där den verkligen borde ligga, ty vad frågan här gäller, är, om vi skola partout inrätta ett nytt ämbetsverk. Man har icke heller gjort det minsta försök att draga upp några gränser mellan vad som skall vara tullverkets befogenhet och detta nya ämbetsverks befogenhet. Hur det skall arbeta ihop med polisen på respektive orter intresserar mig mindre eller rättare sagt ingenting alls, men däremot intresserar det mig, hur man skall arbeta i förhållande till tullverket. Den saken tycks mig vara skäligen oklar i detta arrangemang.

Det lär icke med något, som här har uttalats, kunna visas, att icke vi, som stå för majoriteten, vilja ingripa för att stävja smugglingen. Det skälet kunna herrarna avkoppla, ty det är icke riktigt. Däremot gå vi bestämt emot inrättandet av ett nytt ämbetsverk. Man må resonera hur man vill, så är detta ovillkorligen den första plantan därtill, och sedan har man det. Så har skett så ofta förut, då man sagt sig vilja göra ett försök med ett provisorium. Då har det hetat så vackert, att vi endast skola göra det provisoriskt, men det har alltid blivit permanent.

Det är detta, herr talman, som gör, att såsom ställningen är nu för tiden, böra vi se på saken mer än en gång och från alla sidor.

*Ang.
särskild po-
lis för upp-
dagande av
olovlig inför-
sel av sprit-
drycker m. m.*

(Forts.)

Ang.
särskild po-
lis för upp-
dagande av
olovlig inför-
sel av sprit-
drycker m. m.

(Forts.)

innan vi inrätta ett nytt ämbetsverk. Jag skall därför be att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr **Anderson** i Råstock: Herr talman! Jag är förekommen av den siste ärade talaren, men jag vill dock sträcka mig ännu något längre än vad han gjorde och säga, såsom jag gjorde i utskottet, att även om det kan visas, att en ny organisation är nödvändig, kan jag icke vara med om dess införande, om det icke är klarlagt, hur den skall vara, och det är det icke i detta fall. Denna nya organisation skall, såsom jag förut tillät mig påpeka, ha såväl tullens som polisens uppgifter, och kammarledamöterna torde ursäktas mig, om jag då har den uppfattningen, att det till slut kan komma att inträda en sådan situation, att ingendera av dessa två myndigheter kunna sig ha något egentligt ansvar för hur saken skötes. Detta vill jag för min del icke vara med om.

Här är ju fråga om ett tvåtredjedelsbruk, men har man någonsin förut sett, att riksdagen gått in för en ny organisation på det sättet, att en annan myndighet skall taga hand om saken och att riksdagen skall betala $\frac{2}{3}$ av kostnaderna? Åtminstone kan jag icke erinra mig, att så har skett efter en så enkel och litet grundlig utredning som den, som i detta fall föreligger.

Herr talman! Jag ber att få vidhålla mitt yrkande.

Hans excellens herr ministern för utrikes ärenden **Hederstierna**: Jag har begärt ordet med anledning av ett yttrande av herr Jansson i Falun, som framhöll, att Stockholms stad hade skyldighet att härvidlag anordna erforderlig bevakning. Jag vill då framhålla, att under hela min överståthållaretid har jag alltid bestämt framhållit för Stockholms stadsfullmäktige, att det är deras skyldighet att betala allt, som angår ordningens upprätthållande i Stockholm. Men naturligtvis är det alldeles omöjligt att driva den satsen, att Stockholm skulle vara skyldigt att hålla bevakning även utanför staden. Det är i stället statens skyldighet att göra. Det gäller här delvis ett stadsintresse, och det är därför, som Stockholm skall bidra med $\frac{1}{3}$ av kostnaderna, men i vad det avser länet eller tullen är det ett statsintresse. Att här börja på att draga fram, att det gäller ett stadsintresse, som Stockholms stad försöker vältra över på staten, är icke berättigat. Lika mycket som jag under hela min överståthållaretid framhållit stadens skyldigheter, lika litet kan jag vara med om att på det sätt, som herrarna göra, utsträcka fordringarna på staden.

Jag vill säga herr Olsson i Kullenbergstorp, att han naturligtvis har alldeles rätt i att det här fråga om sättet, på vilket man skall handla, men det är också fråga om bästa sättet. Jag kan för min del omöjligen tänka mig, att det för närvarande skulle finnas något bättre sätt än att lägga saken i detektivchefens hand. Herr Olsson i Kullenbergstorp har visserligen påstått, att tulltjänstemännen äro

utmärkta detektiver, men med den kännedom, jag har om detektiverna i Stockholm, vågar jag bestrida, att de förra skulle vara styvare.

Efter de underrättelser, jag erhållit, har redan första kammaren bifallit reservationen med 64 röster mot 33, och det skulle glädja mig, om andra kammaren ville följa det exemplet.

*Ang.
särskild po-
lis för upp-
dagande av
olovlig inför-
sel av sprit-
drycker m. m.
(Forts.)*

Herr Thorsson: Herr talman! Innan klubban faller för detta ärende, vill jag på det varmaste tillstyrka, att kammaren bifaller förslaget om inrättande av en extra spritpolis. Den erfarenhet, jag har fått under den tid, jag förestått finansdepartementet, och de resonemanger, jag har haft med chefen för tullverket, ha bibragt mig den uppfattningen, att tullpersonalen omöjligen kan fylla den uppgift, som speciellt denna extra spritpolis skulle fylla.

Problemet huruvida statsverket skall betala $\frac{1}{3}$ av kostnaderna och kommunerna $\frac{2}{3}$, eller ej, tror jag vi komma att bli ställda inför vid det tillfälle, då det skall avgöras, huruvida kommunerna såsom sådana skola ha någon inkomst av sprithantering. Det ärendet föreligger redan till omprövning på det sättet, att det för närvarande ligger inne en skrivelse, där riksdagen har begärt, att spritbolagen icke skola betala skatt till kommunerna utan att hela inkomsten skall ingå till statsverket. Jag förmodar att detta ärende under den närmaste tiden måtte bli föremål för vederbörandes omprövning.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till reservationen.

Härmed var överläggningen slutad. Herr förste vice talmannen framställde propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på avslag därå samt bifall i stället till den vid utlåtandet fogade reservationen; och förklarade herr förste vice talmannen sig anse svaren hava utfallit med övervägande ja för den senare propositionen. Votering begärdes likväl, i anledning varav nu uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren, med avslag å statsutskottets hemställan i utskottets förevarande utlåtande nr 134, bifaller den vid utlåtandet fogade reservationen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit utskottets berörda hemställan.

Omröstningen utföll med 114 ja mot 42 nej; och hade kammaren alltså, med avslag å utskottets hemställan, bifallit den vid utlåtandet fogade reservationen.

§ 5.

*Ang.
tillfällig lö-
neförbättring
för viss per-
sonal inom
den civila
statsförvalt-
ningen.*

Vid härpå skedd föredragning av jordbruksutskottets utlåtande, nr 55, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löneförbättring under budgetåret 1923—1924 för viss personal inom civila statsförvaltningen, begärdes ordet av

Herr **Magnusson** i Tumhult, som yttrade: Herr talman! Sista stycket i motiveringen till jordbruksutskottets utlåtande nr 55 omfattar ett helt nytt ämne. Det ingår icke i förslaget, och motion i ämnet är icke väckt. Utskottet har därför enligt min mening saknat befogenhet att upptaga ärendet. Helst ville jag vid sådant förhållande yrka, att hela sista stycket utgår ur motiveringen för att sålunda hindra dess upptagande i skrivelsen, men i ärendets läge vill jag ej göra något yrkande under förhoppning, att de betänkligheter, som jag givit uttryck åt, ändock skola beaktas.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 6.

Å föredragningslistan fanns härefter uppfört särskilda utskottets memorial, nr 7, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut rörande dels det vid utskottets utlåtande, nr 1, fogade förslag till skogsvårds lag, dels det vid utskottets utlåtande, nr 2, fogade förslag till lag om ändrad lydelse av § 5 i förordningen den 21 december 1857 (nr 59 sid. 1) om ägors fredande emot skada av annans hemdjur samt om stängelskyldighet, dels ock det vid utskottets utlåtande, nr 3, fogade förslag till förordning angående skogsvårdsstyrelser.

*I anledning
av kamrarnas
skiljaktiga
beslut rörande
skogsvårds-
lag.*

Efter föredragning av *punkten 1)*, angående 2 § i skogsvårds-
lagen, yttrade:

Herr **Johansson** i Kälkebo: Herr talman! Som kammaren finner, har sammanjämkningsen enligt detta särskilda utskottsmemorial nr 7 icke varit enhällig, utan det har avgivits reservation i de olika punkterna. Jag har också varit med bland reservanterna i fråga om den nu föredragna punkten, då jag ansett, att det sätt, varpå utskottet har löst sammanjämkningsen, icke har varit i överensstämmelse med vad man bort anse att en sammanjämkning bör innehålla. Ty utskottets förslag är ju helt enkelt det, att denna kammare skulle uppgiva den ställning den efter votering intog med icke så oväsentlig majoritet. Nu kan man ju säga, att en sammanjämkning i detta nya moment av denna andra paragraf kan vara rätt så vansklig, men jag tror dock, att om det funnits god vilja i utskottet, skulle en sådan sammanjämkning kunnat ske, och jag tillät mig också att i utskottet kasta upp en skiss, huru det skulle vara möjligt, jag menar icke en skiss till ett utformat lagförslag, men huru sammanjämkningslinjen sakligt skulle kunna dragas upp, och det var, att man skulle med-

givit, att de skogar, som sköttes för kommuners och därmed likställda korporationers räkning av skogssällskap, varom momentet talar, skulle kunnat undantagas från lagen, men däremot att de skogar, som ägdes av samma sällskap själva och sköttes för egen del, borde hava kommit under lagens tillämpning. Nu vanns det icke majoritet för en sådan ståndpunkt, ehuru väl det icke saknades vissa sympatier även från annat håll än från dem, som hava antecknat sig som reservanter för ett sådant sätt att försöka lösa sammanjämkningen på.

*I anledning
av kamrarnas
skiljaktiga
beslut rörande
skogsvårds-
lag.
(Forts.)*

Nu skall jag i detta sammanhang och vid denna tid icke draga upp en diskussion om sakfrågan, ty jag uttalade min syn på dessa sällskap under den debatt, som hölls i kammaren, när själva lagförslaget var före, men jag anser mig böra tillägga, att jag på intet sätt har kunnat frigöra mig från den uppfattningen, att vad jag då sade kan komma att i framtiden visa sig bliva fallet med dessa skogssällskap.

Jag tillåter mig nu jämväl göra en liten erinran om avfattningen till själva detta tredje moment, ty kammaren bör märka, att här talas icke om enbart de skogssällskap, som för närvarande finnas, utan det kan bildas vilket sällskap och vilken förening som helst, som av Kungl. Maj:t kan erhålla dispens från lagen och därigenom komma under undantaget enligt detta moment. Nu är här visserligen inskjuten en reservation, och denna reservation finnes i uttrycket, att ett dylikt sällskap skall vara »bildat för befordrande av skogsvård i allmänt intresse». Nu har jag icke tillräcklig juridisk insikt för att kunna bedöma, i vad mån detta uttryck »i allmänt intresse» kan verka tillräckligt skyddande för de synpunkter jag här haft på frågan. Man får väl hoppas, att det kommer att tolkas på det sättet, att all enskild spekulation för inköp av skogsmark för enskilda ekonomiska intressen skall hållas borta, och om jag då kan till nöds antaga, att det ligger ett sådant återhållande moment i detta uttryck, har jag dock velat på detta sätt vid detta tillfälle till kammarens protokoll konstatera, att det har åtminstone inom utskottet ansetts, att i detta »allmänna intresse» skulle ligga en så pass stark reservation, att det icke skulle kunna komma i fråga, att momentet skulle ge möjlighet för någon förening med något som helst privatekonomiskt intresse att köpa och förvärva skog för egna spekulationer.

Efter att hava sagt detta och då jag mycket väl vet, att majoritet finnes för antagande av memorialets förslag, så skall jag ej framställa något yrkande och detta även av det skälet att jag icke önskar lagens fall, och jag har därför endast velat konstatera, att jag anser, att utskottet icke på ett tillfredsställande sätt försökt att göra sammanjämkningen så, som borde hava skett, med hänsyn till denna kammares ståndpunkt. Efter att hava uttalat detta, skall jag, som sagt, herr vice talman, icke göra något yrkande.

Under detta anförande hade herr andre vice talmannen övertagit ledningen av kammarens förhandlingar.

*I anledning
av kamrarnas
skilfaktiga
beslut rörande
skogsvårds-
lag.
(Forts.)*

Herr Lindman: Herr talman! Då herr Johansson i Kälkebo icke framställt något yrkande, skulle det kanske vara onödigt att det från utskottsmajoritetens sida sades något. Jag vill då i alla fall blott säga, att då herr Johansson i utskottet har föreslagit, att man skulle göra en sammanjämkning på det sätt, som han här nyss uttalade, så att skogsvårdssällskap skulle kunna erhålla dispens för sådana skogar, som ägdes av kommuner, men icke för sådana som ägdes av sällskapen själva, så blir det i själva verket, såsom förhållandena äro, detsamma som vad utskottet här föreslår. Ty det nuvarande skogsvårdssällskapet har icke några skogar annat än tillfälligt och i ringa omfattning med äganderätt; det förvärvar dem men överlåter dem sedermera till landsting eller kommuner.

Det var det ena jag ville säga. Det andra jag ville hava sagt är, att jag skulle tro, att jag kan fullt lugna herr Johanssons i Kälkebo farhågor, då han har den uppfattningen, att detta möjligen skulle kunna utveckla sig på det sättet, att sällskap, som bildas för att i privat intresse förvärva skogar, skulle få dispens från skogsvårdslagens tillämpning. En sådan möjlighet föreligger icke, ty, som han själv anmärkte, i tredje momentet av andra paragrafen står det talat om skog, som lyder under föreningar eller sällskap »bildade för befordrande av skogsvård i allmänt intresse». Det kan icke vara något privat intresse, som kommer med här, det måste vara, som det står här, »i allmänt intresse».

Jag ber att få hemställa om bifall till utskottets förslag i den föredragna punkten.

Vidare yttrades ej. Kammaren biföll utskottets hemställan.

Punkten 2).

Lades till handlingarna.

Punkten 3).

Utskottets hemställan bifölls.

§ 7.

Föredrogos vart för sig statsutskottets utlåtanden:

nr 124, i anledning av väckt motion om anslag för anskaffning av artillerimateriel från inhemska verkstäder;

nr 125, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av §§ 1 och 5 i förordningen den 2 juni 1911 angående grunderna och sättet för markegångsprisens bestämmande;

nr 126, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dyrtidstillägg åt viss tullpersonal; och

nr 127, i anledning av väckt motion angående minskning i vissa fall av statsbidraget till kommunernas arbetslöshetshjälp.

Kammaren biföll vad utskottet i nämnda utlåtanden hemställt.

§ 8.

Härpå upptogs till behandling statsutskottets utlåtande, nr 128, i anledning av väckt motion om kostnadsfritt tillhandahållande åt städer m. fl. samhällen av för statens räkning tillverkad sten.

Ang. tillhandahållande av sten åt städer m. fl. samhällen.

Uti en inom andra kammaren av herr *Törnkvist* i Karlskrona väckt motion, nr 105, vilken hänvisats till statsutskottets förberedande behandling, hade föreslagits, att riksdagen måtte besluta, att den, för bekämpande av arbetslösheten inom stenindustrien, för statens räkning tillverkade stenen måtte få kostnadsfritt tillhandahållas jämväl städer, köpingar och municipalsamhällen för stensättning av gator m. m.

Utskottet hemställde, att ifrågavarande motion icke måtte vinna riksdagens bifall.

Häremot hade herr *Törnkvist* i Karlskrona reserverat sig.

Utskottets hemställan föredrogs. Därvid yttrade:

Herr *Törnkvist* i Karlskrona: Herr andre vice talman, mina herrar! Det är naturligtvis ganska otacksamt att taga upp en debatt just nu om en ganska allvarlig sak sådan som denna, då riksdagen befinner sig i upplösningstillstånd, och jag skall heller icke alltför mycket fresta kammarledamöternas tålmod. Jag har emellertid väckt en motion rörande behandlingen av den sten, som staten har kommit i besittning av genom stenbeställningar, som gjorts i avsikt att stödja den svenska stenindustrien i en för dess framtid synnerligen svår situation, den som inträffade omedelbart efter världskrigets utbrott. Staten har anslagit över 9 miljoner kronor för att av de svenska stenfirmorna köpa sten, förnämligast gatsten, för att förebygga arbetslöshet. Det har ju så tillvida en annan karaktär än övriga anslag till bekämpande av arbetslösheten, att här uppstått en produkt i statens ägo, som är direkt säljbar på marknaden. Det är tydligt och vi veta också, att riksdagen givit sitt medgivande på sin tid till arbetslöshetskommissionen att för visst pris avyttra den sålunda av staten ägda gatstenen. Emellertid beslutade fjolårets riksdag, att gatstenen skulle under vissa villkor få utlämnas till väghållningsdistrikt och vissa städer. De städer, som blevo tillerkända denna rätt att få gatsten gratis, voro de som hade med sig inkorporerat, helt eller delvis, landskommun och därigenom övertagit en viss väghållningsskyldighet, som redan förefanns. Nu är givetvis min uppfattning den, att den av staten ägda stenen icke lämpligen bör användas på det sättet, att den lämnas ut i konkurrens med den enskilda stenindustriens produkter, detta så mycket mera som ännu inom stenindustrien råder en ganska omfattande arbetslöshet. Stenindustrien har nämligen ännu icke lyckats återhämta sig i annan mån, än att den sysselsätter ungefär 50 % av dem som varit sysselsatta i näringen före krisens utbrott. Det beslut riksdagen fattade i fjol anser jag för min del vara välbetänt, nämligen att

Ang. tillhandahållande av sten åt städer m. fl. samhällen.
(Forts.)

stenen skulle utlämnas gratis till svenska samfälligheter, som hava behov av den, och jag anser att den då bör utlämnas till samfälligheterna i varje fall på det sättet, att de icke få använda denna sten till stensättning av vägar eller gator där man annars hade tänkt att använda sig av den tuktade stenen som väglagningsmedel, utan att stenen förnämligast skulle användas på sådana områden, där man under andra förhållanden icke tänkt sig använda tuktad sten till gator och annan vägförbättring. Genom att tillämpa detta förfaringssätt skulle ju dessa dock ganska stora kvantiteter sten kunna användas för det vällovlige syftet att stimulera upp ett svenskt behov av tuktad gatsten, så att vi i högre grad än hittills varit fallet i vårt land komme att använda oss av det utmärkta material för vägbyggnader och gatubyggnader, som finnes i våra berg.

I detta sammanhang vill jag erinra om, vad som måhända icke de känna till som icke särskilt intresserat sig i speciell statistik, nämligen att före krisen exporterade vi praktiskt taget av vår stenproduktion till utlandet cirka 75 % eller mellan 75 à 80 % av stentillverkningen. Det är också givetvis anledningen varför, när Tyskland kom ut i världskriget och icke längre hade möjlighet att upprätthålla den import, som det tidigare haft, vår stenindustri så fruktansvärt hårt drabbades av depressionen.

Nu har jag i motionen och likaså inför utskottet yrkat, att riksdagens medgivande från i fjol skulle utsträckas att gälla även städer, köpingar och municipalsamhällen, så att även dessa skulle få sten gratis för gatubeläggning. Statsutskottets majoritet var, som jag här vill meddela, icke så imponerande som av utskottsutlåtandet framgår. Det förelåg nämligen i statsutskottet två alternativ. För det alternativ, som nu blivit utskottets beslut, stå 12 av utskottets 24 ledamöter och för det alternativ, som jag biträdde, stodo 11 av utskottets 24 ledamöter, den återstående kan i detta sammanhang betraktas som obefintlig. Sålunda är det flera som hysa den uppfattning jag gjort mig till tolk för, än vad som framgår av min blanka reservation vid utlåtandet. Nu pekar utskottet på, att i kraft av riksdagens fjolårsbeslut hava så och så många hundra tusen kvadratmeter gatsten utlämnats — i runt tal cirka 350,000 kvadratmeter — och jag vill i förbigående nämna, att av dessa 350,000 kvadratmeter sten hava till landskommunerna utlämnats ungefär 95,000 kvadratmeter. Om sålunda lantmännen i denna kammare hava tänkt att vägra anslutning till den tankegång jag har framlagt i min motion för att lantkommunerna skulle få detta privilegium, så finnes ingen anledning därtill, när man tar del av dessa siffror ifråga om utdelningen av sten enligt riksdagens beslut i fjol, då av c:a 350,000 kvadratmeter landskommunerna hava fått 95,000 kvadratmeter ungefär. Det finnes ingen anledning sålunda för dem att vända sig emot mitt yrkande. Nu säger vidare utskottet att man utlämnat så mycket sten hittills »ävensom att goda utsikter förefinnas att, med de för närvarande gällande bestämmelserna för erhållande av kostnadsfri sten, statens återstående lager kommer att i sin helhet konsumeras». Ja, vem i all rimlighets namn har ett ögon-

blick ifrågasatt, att icke statens stenlager kommer att konsumeras? Jag har i min motion pekat på önskvärdheten av att inom rimlig tid få detta stenlager konsumerat.

Ang. tillhandahållande av sten åt städer m. fl. samhällen.

(Forts.)

Vad har man nu i stencentralen för uppfattning om denna del av ärendet? Ja, vi tälja i år 1923, och kontrakt rörande lagringen av stenen hos de olika stenfirmorna äro uppgjorda till 1928 för vissa stenpartier. Det återstår sålunda fem år som vi skola inrikta oss på, om vi skola taga den faktiska ställningen inom stencentralen som vägledning för vårt bedömande i detta avseende. Skola vi hava fem år av ytterligare förvaltning av stenen, som givetvis icke tillverkats för att bli någon slags arbetsobjekt för ett ämbetsverk i större eller mindre omfattning utan för att tjäna ett i beslutet direkt utsatt ändamål? Med hänsyn till detta finner jag det vara egenomligt, att man icke har allmänt biträtt den uppfattningen, att det är önskvärt att dessa stenlager *så fort som möjligt* avvecklas.

Jag vill i sammanhang härmed säga, att önskvärdheten av denna snabba avyttring är måhända icke *så* trängande från statsekonomisk synpunkt, som den borde vara. Man har nämligen överenskommit med firmorna att för vissa stenpartier av ganska stor omfattning, jag tror det rör sig om nu över 400,000 kvadratmeter, utbetala en lagringskostnad, oavsett om stenen finnes i statens formella ägo eller icke. Man utbetalar lagringskostnad enligt de uppgifter, som lämnats vid stenens *tillverkning*, d. v. s. praktiskt taget enligt avlöningslistorna mellan bolaget och vederbörande arbetare. Visserligen äro dessa avlöningslistor, som ju kontrolleras på visst sätt, fastställda, men sålunda föreligger skyldighet för staten att betala lagringskostnad för stenen intill 1928. Det är naturligtvis ett ytterst avita förhållande att icke fastställa lagringskostnaden just till den *faktiska kvantitet* sten, som föreligger i varje tid vid olika lastningsplatser eller på olika ställen, som skulle utgöra lagringsplatser. Jag vill framhålla, att med ett sådant tillvägagångssätt, att binda en viss utgift för denna statsbeställning, oavsett om det finnes någon sten eller icke, så har ju riksdagen i viss mån handikapats, så att man kan ju säga, att även om vi i morgon dag skicka i väg varje sten till städer, köpingar eller landskommuner, så har staten blivit bunden till 1928 att utgiva kostnad för lagring. Jag anser icke ett sådant tillvägagångssätt vara av den beskaffenhet att man utan vidare med tystnad kan förbigå det, då härtill kommer, att det säkerligen rör sig om en summa för staten, som jag för min del vågar fastställa till minst 400,000 kronor.

Nu har man givit mig gesten, när man avslagit min framställning: »Det kostar staten lika mycket i lagringskostnader.» Ja, det kostar staten lika mycket i lagringskostnader, men jag vill i detta fall, då jag är stängd på detta område, säga, att det finns andra omkostnader för stenens handhavande under en tid av 4—5 år framåt. För närvarande finnes inne i runt tal 450,000 kvadratmeter sten. Jag tror, att det är ett statsintresse, och jag har den bestämda uppfattningen med den kännedom jag har om dessa förhållanden såsom gammal yrkesman, att det *är* ett statsintresse, att denna fråga

Ang. tillhandahållande av sten åt städer m. fl. samhällen.
(Forts.)

snappt avvecklas, oavsett att denna oformlighet företagits, så att man på förhand bundit staten för denna lagringsutgift. Med ett beslut i sådan riktning skulle man naturligtvis icke förhindra statsmakterna att tillgodose det verkliga statsintresse, som ligger i att staten icke ställer sig själv utan den för en viss framtid beräknade behövliga stenen för olika ändamål. Socialdepartementet eller någon annan myndighet kan ju övervaka, att detta statens intresse skyddas.

Jag vill med denna motivering, herr talman, hemställa att få, med en liten ändring, göra samma yrkande, som 11 ledamöter av statsutskottet biträtt och som framförts i form av alternativ 1, nämligen att riksdagen må besluta, att den för bekämpande av arbetslösheten inom stenindustrien för statens räkning tillverkade stenen må kostnadsfritt få tillhandahållas städer, som därav hava behov för anläggning av en till infartsväg ansluten genomfartsgata. Jag hemställer sålunda att få göra detta yrkande, samtidigt som jag till slut kan hava rätt att påpeka, att detta yrkande alls icke bryter mot den praxis, som för närvarande tillämpas inom arbetslöshetskommissionen, men som icke formellt erkänts av riksdagen, något som jag dock anser varit i högsta grad önskvärt.

Jag ber alltså, herr talman, att få göra detta yrkande.

I detta anförande, under vilket herr förste vice talmannen återtagit ledningen av förhandlingarna, instämde herrar *Berg* i Karlskrona, *Kloo*, *Hamrin*, *Johanson* i Huskvarna, *Fast* och *Sjögren*.

Herr Hagman: Herr talman! Frågan om hur man skulle förfara med de betydande stenpartier, som ligga upplagrade för statens räkning, fick ju sin första lösning föregående år, då riksdagen beslöt, att dessa partier skulle efter vissa grunder kunna utlämnas till vissa samfälligheter för begagnande. Nu har motionären, herr Törnkvist i Karlskrona, här framställt yrkande om att gränserna beträffande dessa grunder skulle vidgas, så att man fortare skulle konsumera stenpartierna. Jag tror för min del, att den tidpunkten kommer möjligen, då dessa grunder behöva vidgas. Men vi ha inom kommissionen vid prövning av det nu föreliggande läget och särskilt med hänsyn till att sedan detta års början hava utlämnats ej mindre än 182,898 kvadratmeter sten ansett, att därmed borde anstå till nästkommande års riksdag. Saken är ju nämligen den, att på grund av de dyra frakterna har det icke hittills varit möjligt för en hel del väghållningsdistrikt och andra, som äro berättigade att erhålla sten, att begära att få sådan i den omfattning, som de helt säkert haft behov av. Och man kan därför förvänta att, därest en ändring inträder beträffande frakttaxorna etc., komma väghållningsdistrikten att i större utsträckning hemställa om att erhålla denna sten gratis. Och det är ju i första hand för dessa, som hava att sörja för våra allmänna landsvägar, som behovet är störst, och där denna sten skulle komma till den största nyttan. Ty våra städer komma helt säkert att som förut inköpa sitt behov av gatsten, och denna sten tynger alltså icke, som motionären vill göra

gällande, i verklig mening marknaden. Saken är nämligen den, att arbetslöshetskommissionen visserligen har befogenhet att sälja denna sten också till städer och andra, som vilja köpa densamma. Men på grund av att det är föreskrivet, att priset skall vara självkostnadspris, och denna sten är tillverkad under en tid med betydligt högre kostnader än för närvarande, så betingar denna sten ett pris, som gör, att den icke är säljbar. Därför finns det endast ett sätt att bli av med den, så länge man upprätthåller dessa bestämmelser, och det är att utlämna den gratis.

Beträffande motionärens påstående, att arbetslöshetskommissionen skulle förfara rätt liberalt beträffande utlämnande av dessa stenpartier, så borde ju detta vara någonting — som motionären också själv mycket riktigt framhåller — som han för sin del icke borde hava anledning vända sig emot. Men jag vill med anledning av motionärens fälda uttryck begagna tillfället att säga, att riksdagens beslut är ju beträffande utlämnandet av fri sten till städerna bundet av den begränsningen, att det skall vara städer, som med sig inkorporerat kringliggande landsbygd och därvid övertagit väghållningsbesväret för vissa infartsvägar. Vid prövning av framställningar om fri sten i kommissionen har det vid vissa tillfällen varit svårigheter att alltid kunna tolka riksdagens beslut, därför att några städer ha just sådana inkorporerade områden, men denna inkorporering har skett för mycket länge sedan, och det finns ingen bestämmelse om hur lång tid, som skall hava förflutit, sedan inkorporeringen skedde. Jag tror därför, man kan säga, att motionären har rätt på det sättet, att kommissionen har tolkat riksdagens beslut så liberalt, som det är möjligt med hänsyn till formuleringen och alltså utgått ifrån, att där en stad har verkliga infartsvägar, som ligga utanför det planlagda området men äro, som det står i beslutet, synnerligen hårt trafikerade, speciellt på grund av trafik med tyngre motorfordon, där har man ansett, att man kan utlämna stenen gratis. Och jag tror, att man bör i likhet med statsutskottets majoritet vänta ännu ett år och se, i vilken omfattning stenen kan utlämnas på de av riksdagen fastställda grunderna. Och därest det är betydande partier kvar till nästa år, må det bli en fråga, som då får prövas, i vad mån grunderna för detta utlämnande av fri gatsten skola behöva ändras.

Jag tillåter mig, herr talman, med denna motivering hemställa om bifall till utskottets förslag.

Herr **Jönsson** i Revinge: Herr talman, mina damer och herrar! Efter herr Hagmans anförande kan jag ju uttala mig mycket kort. Jag tror, att det där behovet av tuktad gatsten, som herr Törnkvist ville stimulera fram beträffande städerna, kan vara synnerligen önskvärd jämväl beträffande landsbygden, därest han vill uppnå ökad förbrukning av denna vara. Ty det är på det sättet, att om nu denna gatsten blir använd till stensättning av hårt trafikerade vägar i närheten av municipal- och stationssamhällen, så tänker jag, att man även för framtiden kommer att för väghållningen där an-

Ang. tillhandahållande av sten åt städer m. fl. samhällen.

(Forts.)

Ang. tillhandahållande av sten åt städer m. fl. samhällen.
(Forts.)

vända tuktad sten, vilket man naturligtvis under andra omständigheter aldrig någonsin skulle inlåta sig på på grund av detta vägunderhållsmateriels dyrbarhet. Beträffande städerna däremot är det på det sättet, att efter hand som kravet på komfort stiger, så lägger man sig till med gator belagda med tuktad sten. Och det är anmärkningsvärt, att alla våra representanter för de nyblivna städerna nu instämt här i herr Törnkviks anförande, som gick ut på att man skulle skänka denna tuktade gatsten jämväl åt städer. Det är alltså från deras sida ett önskemål att i största möjliga utsträckning få sina gator belagda med tuktad sten, och i så fall gratis på statens bekostnad. Jag tror emellertid, att denna sten bör reserveras för väghållningsdistriktens räkning, ty det finns en massa vägar i vårt land, där det rent av föreligger ett behov av att man får dem belagda med tuktad sten.

Och beträffande den omständigheten, att det skulle dröja till 1928, innan den här stenen enligt herr Törnkviks beräkning kan bli konsumerad, så stämmer det icke alls med det förhållandet, att under innevarande år redan rekvirerats 180,000 kvadratmeter sten. Och fortsatta rekvisitioner i det tempo, så är förrådet slut inom ungefär 1 1/2 år. Så att det där bekymret att icke stenen skulle gå åt är tämligen överflödigt.

På grund härav, herr talman, ber jag att få yrka bifall till statsutskottets förslag.

Herr Törnkvist i Karlskrona: Herr talman! De båda sista talarna representera ju en mångårig formell sakkunskap på detta område. Och där sakkunskapen träder in, där träder i regel en mer eller mindre betydande byråkratism även in. Jag kan icke i någon mån underskriva, vad dessa herrar sagt i detta fall.

Beträffande herr Hagmans argument vill jag säga, att riksdagens beslut i fjol innefattar ju, att man skulle utdela av denna sten till sådana städer, som genom inkorporering ha övertagit väghållningsskyldigheten för förutvarande landskommuner. Det är naturligtvis möjligt för kommissionen att säga, att det icke finnes någon tid fastställd, då denna inkorporering skulle skett. Men uppenbarligen måste man i varje fall säga sig, att väghållningsskyldighet även skulle föreligga, när inkorporeringen skedde. Man kan ju icke säga, att de för 400 år sedan inkorporerade landsortsområdena också i kraft av riksdagens beslut i fjol skola ha stenen gratis. Men det är den synpunkten arbetslöshetskommissionen lagt på saken, och så kan den undgå straffpåföljd. Jag vill säga det, att jag har ingenting emot denna liberala tolkning av beslutet; den går alldeles i linje med mitt yrkande. Men jag tycker, att byråkratien kan flytta sig litet och erkänna, att det är skäl att riksdagen godkänner, vad som nu på grund av praxis tillämpas inom arbetslöshetskommissionen. Jag vill säga, att jag icke visste om den liberaliteten, när jag väckte min motion. Förr än det nu påvisades för mig, trodde jag icke, att den utmärkta egenskap, som här synes vara till finnandes, verkligen kunde sträcka sig så långt i medgivande.

Till herr Jönsson i Revinge vill jag säga, att hans resonemang går ut på att riksdagen i dag borde besluta att upphäva fjolårets riksdagsbeslut. Jag nämnde i mitt anförande, att av de 350,000 kvadratmeter sten, som äro utlämnade, ha väghållningsdistrikten fått minst 95,000 kvadratmeter. Håller det på på det sättet, så få väghållningsdistrikten allra högst 180 eller 190,000 kvadratmeter av cirka 800,000. Det är ju att tillgodose landsbygdens intressen efter herr Jönssons i Revinge önskan, som jag icke alls vill klandra på något sätt. Men det är ganska litet bärande som argument i det sammanhang, som herr Jönsson i Revinge använde det. Även om stenen icke ligger kvar till 1928, är det ju så, att stencentralen har bundit staten vid utbetalningsskyldighet av hyra för stenen ända till 1928. Huru stor kvantiteten än är, låt oss säga 500,000 kvadratmeter, så skall man, även om all denna sten försvinner i år, betala hyra beräknad för tiden till 1928. Jag tror icke, det är nödvändigt, att stenen skall ligga kvar där och mossa sig utan att vara till någon nytta för staten. Däremot tror jag det kan vara lämpligt att erinra om förvaltningskostnaderna på olika håll för denna sten. Och jag tror, det vore ren förtjänst för staten, om mitt förslag bifölles. Jag kan därför icke finna, att herrarna från arbetslöshetskommissionen böra vända sig mot ett yrkande, som jag tror, att herr Hagman innerst inne anser vara riktigt, vilken åsikt jag stöder på ett samtal, jag haft med herr Hagman i denna fråga här strax förut.

Jag hemställer, herr talman, om bifall till mitt föregående yrkande.

Herr Jönsson i Revinge: Herr Törnkvist sade, att mitt yrkande skulle innebära, att väghållningsdistrikten icke skulle få mer än 190,000 kvadratmeter gatsten. Men jag undrar, hur mycket de skulle få efter herr Törnkvists yrkande? Ty om man släppte städerna lösa på detta område, skulle det väl icke dröja länge, innan de hade rekvirerat varenda sten, som fanns. Och då finge väl icke väghållningsdistrikten, såvitt jag kan förstå, något. Men nu är det på det sättet, att så länge det finns någon sten, så komma väghållningsdistrikten att rekvirera samt också erhålla sådan. Men i den mån den tar slut, kunna de givetvis icke få någon. Därför tror jag, att den bestämmelse, som nu gäller, är för väghållningsdistrikten den bästa. Med herr Törnkvists yrkande kommer stenen säkerligen att på mycket kort tid förbrukas. Och någon besparing blir detta icke för staten, alldenstund hyra i alla fall för samma tid utgår för hela stenpartiet. Och stenen har icke heller den egenskapen, att den förstöres, därför att det växer litet mossa på den. Jag vet för resten icke, om det kan bli någon kraftig mossväxt på så kort tid som de här 3—4 åren.

Sedan överläggningen härmed förklarats avslutad, gav herr förste vice talmannen propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på avslag därå samt bifall i stället till det av herr Törnkvist i Karskrona under överläggningen framställda yrkandet;

Ang. tillhandahållande av sten åt städer m. fl. samhällen.

(Forts.)

*Ang. tillhanda-
hållande av
sten åt städer
m. fl. sam-
hällen.*

(Forts.)

och fann herr förste vice talmannen den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då votering emellertid begärdes, blev nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller statsutskottets hemställan i utskottets förevarande utlåtande, nr 128, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren med avslag å utskottets berörda hemställan bifallit det av herr Törnkvist i Karlskrona under överläggningen framställda yrkandet.

Voteringen utvisade 96 ja mot 53 nej, vadan kammaren bifallit utskottets hemställan.

§ 9.

Föredrogos vart för sig statsutskottets utlåtanden:

nr 129, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anvisande av anslag för vissa arbeten för telegrafverkets samt statens järnvägars och statens vattenfallsverks räkning för bekämpande av arbetslösheten; och

nr 130, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag dels till biträde inom finansdepartementet vid beredning av ärenden rörande sparbanksväsendet, dels ock till bestridande av kostnaderna för sparbanksinspektörens verksamhet.

Utskottets i dessa utlåtanden gjorda framställningar blevo av kammaren bifallna.

§ 10.

Ang. elektrifiering av statsbanelinjen Stockholm—Göteborg.

Vidare föredrogs statsutskottets memorial, nr 131, angående igångsättandet av arbetena å elektrifieringen av statsbanelinjen Stockholm—Göteborg; och yttrade därvid:

Herr **Olsson** i Kullenbergstorp: Herr talman! Vid statsutskottets förevarande memorial hava herr Kvarnzelius och jag avgivit en reservation. Vad som föranlett oss att avgiva den, har främst varit det enligt vår mening synnerligen märkvärdiga sätt, varpå man i formellt hänseende gått till väga. Utskottet har behandlat saken såsom hade en kungl. proposition förelagts utskottet. I sådana fall gör ju utskottet ett uttalande, som naturligtvis i regel slutar med en kläm. Här däremot har utskottet slutat med en blott omförmälan. Utskottet kunde kanske icke heller göra något annat. Vi hava emellertid haft svårt att inse, varför man gjort dessa synnerligen många och omständliga betraktelser, som återfinnas i utskottets eget

yttrande. Här gäller det ju en fråga, som redan förut en gång avgjorts av riksdagen. Man har ju t. o. m. anslagit och anvisat penningar till ett rätt stort belopp för denna elektrifiering, och man har ju då också på samma gång hemställt hos Kungl. Maj:t, att Kungl. Maj:t måtte taga i övervägande, när och huru denna elektrifiering kunde äga rum, sedan åtskilliga omförmälda spörsmål hunnit bliva lösta. Nu ligger frågan icke på minsta sätt i olika läge mot när beslutet fattades. Saken ligger ju till Kungl. Maj:ts avgörande nu precis som då.

Det förvånade mig, när ordföranden på statsutskottets fjärde avdelning uttalade, att det hade varit svårt, ja nästan omöjligt, att tränga in i de detaljfrågor, som här berördes. Likväl har man varit rätt mycket inne på dessa detaljfrågor. Men för en utskottsledamot, som icke hör till avdelningen och som får förslaget kanske kvällen förut, är det sju resor värre. Är lyckan god och är man väl inkommen på sitt logi, kan man hinna läsa det då, men eljest får man tillfälle att läsa det först när man kommer till utskottet; och då har man att fatta ståndpunkt till alla dessa saker. Jag finner det också vara en ren överloppsgärning av utskottet att uttala sig här i denna fråga, ty jag förstår icke, vad meningen är med att vi så att säga skola falla Kungl. Maj:t i ämbetet. Det tycker jag icke, att utskottet borde hava föreslagit riksdagen att göra. Jag förstår icke, vad som skulle föranleda oss att hjälpa till att lyfta eller helt taga bort ansvaret från Kungl. Maj:t i denna fråga. Man har ju 1920 års riksdagsskrivelse, och nog bliva väl dessa saker iakttagna och tagna under övervägande, så att företaget blir ekonomiskt bärande och särskilt spörsmålet om svagströmsledningarna tillfredsställande löst. Märkvärdigt nog har nämligen utskottet varit inne även på den delen och härvidlag väl erkänt, att frågan icke är klar ännu, men samtidigt sagt att det finnes gott hopp, så att den saken reder sig nog. Jag skall icke uttala mig om detta. Jag tycker dock, att detta yttrande saklöst skulle kunna skäras bort, ty det är ju icke något att meddela riksdagen. Däremot finner jag alldeles i sin ordning, att, när Kungl. Maj:t förelagt utskottet något, utskottet då även lägger fram detta för riksdagen, så att riksdagens ledamöter kunna taga del av innehållet. Men då jag under inga omständigheter vill på något sätt verkligen lyfta ansvaret från Kungl. Maj:t i detta fall eller på något sätt dela det, om saken nu skulle ordnas ekonomiskt eller på annat sätt olämpligt, så har jag liksom min ärade medreservant icke alls velat stå för dessa uttalanden. Uppriktigt sagt tror jag, att varken mina kamrater i statsutskottet eller riksdagens ledamöter i stort sett förmå att uppbära de här gjorda uttalandena, ty för det fordras sannerligen både tid och kunskaper jämte ett noggrant inträngande i dessa ämnen.

Det gäller här icke lekverk utan det gäller stora summor. Ingen föreställer sig, att vi skulle skära Sverige av på mitten med en elektrisk banlinje för att sedan fortsätta med ångdrift på de andra, utan detta är naturligtvis början till en elektrifiering överhuvud av de av våra banlinjer, som hava en mera intensiv trafik. Här finnas

Ang. elektrifiering av statsbanlinjen Stockholm—Göteborg.
(Forts.)

Ang. elektrifiering av statsbanelinjen Stockholm—Göteborg.

(Forts.)

många stora spörsmål av ekonomisk natur, t. ex. hur mycket kapital man skall våga binda vid statens järnvägar här i detta land utöver det, som redan är nedlagt, och hur ett bindande av detta kapital skall äga rum för att det skall kunna förräntas. Även om man icke ovillkorligen går in för att det måste förräntas, så får man dock icke slå dövörat till för kravet, att man dock om möjligt bör söka få det förräntat och för frågan hur en sådan förräntning skall kunna ske och framför allt, vad inverkan detta i sin ordning kan ha på utsikten till ett uppfyllande av det stora önskemålet om en sänkning av järnvägsfrakterna, något som är av en oändlig vikt. Allt detta är saker, som vi i utskottet och i kammaren icke kunna klara upp i en handvändning eller på en eller annan timme. Men detta är också något, som Kungl. Maj:t både gör och är tvungen att göra.

Överhuvud taget, när man sätter i gång denna stora generalförändring, om jag så får kalla den, av Sveriges statsbanor, så uppstå naturligtvis en hel del spörsmål. Ett sådant spörsmål är t. ex. vad inverkan starkströmsledningarna kunna hava på svagströmsledningarna. Således, spörsmålet är så oerhört stort, att jag finner, att utskottets uttalande är av noll och intet värde, absolut av intet värde. Det finnes här ingen förutsättning för att man i statsutskottet på några timmar skall kunna klara upp dessa jättespörsmål.

Jag skall här icke inlåta mig på något polemiserande. Jag är lika intresserad som någon annan för att en elektrifiering skall äga rum, när den ekonomiskt och nationalekonomiskt klokt kan ske här i landet. Men när den tidpunkten är inne och vilka faktorer, som vid den tidpunkten kunna inverka, det är något, som jag icke tillåter mig att nu bedöma; och därför har jag förenat mig med statsutskottets ordförande i den avgivna reservationen och skall sålunda bedja att få yrka, att utlåtandet lägges till handlingarna, men att kammaren måtte besluta, att utskottets yttrande från och med sidan 12, där det börjar med orden: »Vid sitt år 1920 lämnade godkännande» och till och med orden på sidan 16 »finner så lämpligen böra ske», d. v. s. överhuvud taget hela yttrandet skall utgå, och att slutmeningen måtte bliva: »Vad sålunda förekommit har utskottet härmed velat för riksdagen omförmåla.»

Chefen för kommunikationsdepartementet herr statsrådet **Lübeck:** Herr talman, mina herrar! Med anledning av det uttalande, som statsutskottet har gjort i sista stycket av sitt yttrande, där utskottet yttrar, att den definitiva prövningen och det därmed förenade ansvaret givetvis bör tillkomma Kungl. Maj:t, har jag ansett det lämpligt att med några ord lämna en förklaring över det sätt, varpå denna fråga blivit av Kungl. Maj:t behandlad.

I statsverkspropositionen har departementschefen omförmålt, att elektrifieringsfrågan vore föremål för omfattande utredning i vissa av riksdagen begärda avseenden, och att sedermera enligt riksdagens önskan myndigheternas yttranden skulle inhämtas; och departementschefen har förklarat, att, innan dessa olika yttranden inkommit, det icke vore departementschefen möjligt att taga ställning

till denna fråga. När emot slutet av riksdagen samtliga dessa utredningar fullbordats och myndigheternas yttranden avgivits, stod det för mig klart, att jag under någon form borde delgiva riksdagen vad som förekommit i ärendet. Det var nämligen så, att när riksdagen beslöt elektrifieringen av banan Stockholm—Göteborg för ett par år sedan, beräknades detta — med kalkylerade kolpriser av 60 kronor — kosta 105 miljoner kronor, medan man nu beräknar motsvarande anläggningskostnad till 39 miljoner kronor.

När de ekonomiska förutsättningar, på vilka riksdagens beslut vilat, hava undergått en så stor förändring, har jag ansett det självklart, att jag borde giva riksdagen under någon form del av vad som förekommit i ärendet. Jag har nu särskild anledning att avgiva den förklaringen, att jag givetvis icke åsyftar att i någon mån från departementschefen och Kungl. Maj:t avlyfta det ansvar, som bör påvila dem för att i stället övervältra det på riksdagen och sålunda icke heller på herr Olsson i Kullenbergstorp.

Vad själva sakfrågan angår, skall jag icke gå in på någon detaljerad framställning av de skäl, som föranlett handlingarnas överlämnande till riksdagen, varuti ligger att jag ansett frågan nu intaga ett sådant läge, att man bör på allvar taga i tu med genomförandet av riksdagens tidigare beslut. Det var särskilt i tre avseenden som saken tekniskt borde närmare klargöras enligt riksdagens då gjorda uttalande. Det var först i frågan om strömtillförseln till banan, vilken man tidigare tänkt sig så, att järnvägen skulle ordna särskilda ledningar för enfas växelström. Vidare var det i avseende å strömarten för själva bandriften, enfas eller likström, och slutligen var det med hänsyn till den inverkan på svagströmsledningarna för telegraf och telefon, som starkströmmen kunde medföra.

I dessa avseenden har utredningen först och främst givit till resultat, att man glädjande nog kan utan olägenhet, ja rentav med fördel taga ut ström för bandriften från det allmänna kraftfördelningsnätet i landet, varigenom man vinner en systematisering av elektrifieringen, som eljest skulle vara svår att åstadkomma.

Vidare har man konstaterat, att fördelarna och nackdelarna av enfas respektive likström väga tämligen jämt. När vi i Sverige en gång slagit in på enfassystemet, ansåg man bland de sakkunniga enhälligt, att det vore lämpligt att fortsätta med samma system, där det lönade sig att genomföra elektrifiering i stället för ångdrift, vore det enligt vunnen erfarenhet en underordnad sak, huruvida man valde det ena eller det andra systemet.

Slutligen, vad angår frågan om starkströmmens inverkan på svagströmsledningarna, så har den för ändamålet tillsatta kommittén, som i sig inneslutit den förnämsta sakkunskapen i landet, gjort det uttalandet, att en tillfredsställande drift av telegraf- och telefonledningar kan påräknas, därest dessa utflyttas till minst 200 meter från järnvägslinjerna, vilket i stort sett kan anses liktydigt med att telegrafverkets ledningar förflyttas till landsvägsnätet, och därest samtidigt vissa rätt omfattande föreskrifter rörande införande bland annat av en del tekniska anordningar iakttagas.

Ang. elektrifiering av statsbanelinjen Stockholm—Göteborg.
(Forts.)

Ang. elektrifiering av statsbanelinjen Stockholm—Göteborg.
(Forts.)

Dessa tekniska anordningar ha också förutsetts genomförda, och kostnaden för dessa utgör en mycket väsentlig del av den beräknade kostnaden, nämligen icke mindre än 11 miljoner av de beräknade 39 miljonerna. Man har således anledning utgå ifrån, att man skall få en tillfredsställande lösning av frågan om elektrifieringens inverkan på svagströmsledningarna. Härvidlag har den största betänkligheten från min sida förefunnits, och det är därför också särskild anledning att undersöka, hur man skall ordna denna fråga, när det gäller arbetets genomförande. Det har redan mellan järnvägsstyrelsen och telegrafstyrelsen under hand träffats sådan överenskommelse, att telegrafstyrelsen, som ju är den ansvariga myndigheten på detta område, får vederbörligt inflytande på såväl planläggningen som utförandet av sådana arbeten, som för ändamålet erfordras, och jag tror att man kan räkna med ett fullt tillfredsställande samarbete mellan järnvägsstyrelsen och telegrafstyrelsen, så att ett gott resultat vinnes. Jag har icke nämnt det förut, men ber få säga det nu, att telegrafverkets egna sakkunniga varit ledamöter i den s. k. svagströmskommittén och underskrivit det betänkande jag nyss citerade.

Ja, sedan har den viktigaste frågan givetvis varit, hur det skulle ställa sig med avseende på de ekonomiska utredningar, som förebragts. Dessa beräkningar äro, såvitt jag förstår, så genomförda, att de lägga beräkningarna på den säkra sidan i tveksamma fall, och ha resulterat i att de årliga driftkostnaderna skulle bli lika för elektrisk drift och ångdrift vid ett kolpris av c:a 26 kronor per ton, om räntan å anläggningskapitalet uppgår till 5 %, och c:a 24 kronor om räntan uppgår till $4\frac{1}{2}$ %. Man har då givetvis i kostnaderna för den elektriska driften inräknat kostnaderna för förräntning och amortering eller avskrivning av det kapital, som nu skulle bindas genom elektrifieringen.

Man bör således kunna utgå ifrån, att den uttalade farhågan, att investeringen av kapital för elektrifiering av linjen Stockholm—Göteborg skulle medföra högre fraktsatser, är ogrundad. Tvärtom vill jag säga, att då man här räknat med en förhållandevis försiktig trafikökning, nämligen 25 % utöver den sämsta trafik, som rådde under kristiden, så ligger i detta antagande en faktor, som snarare kan tänkas tala för att man just ur fraktsynpunkt bör genomföra elektrifieringen. Förhållandet är nämligen, att de s. k. rörliga kostnaderna vid elektrifieringen ligga omkring 25 % under kostnaderna vid ångdrift. När trafikökningen blir större och man således kommer över de här gjorda antagandena, vilket jag hoppas icke skall dröja alltför länge, kommer man i det läget, att vinsten på elektrifieringen blir större, eller låt oss säga att möjligheterna till sänkning av frakterna bli större.

I de ekonomiska kalkylerna ingår också såsom ett moment, att vattenfallsstyrelsen, som ersättning för den levererade strömmen skulle få 3,75 öre per kilowattimme. Med anledning härav har utskottet i sitt memorial uttalat, att det borde tagas under övervägande huruvida icke en jämkning av detta pris lämpligen kunde ifrågakomma,

detta bland annat i syfte att man skulle kunna påräkna en sänkning av frakterna, om man finge räkna med lägre strömpris. Denna fråga kommer att upptagas till sorgfälligt övervägande, när det definitiva avtalet mellan järnvägsstyrelsen och vattenfallsstyrelsen skall träffas. Om man för framtiden kan räkna med väsentligt lägre kolpris än de av mig förut nämnda 24 och 26 kronor per ton, kan anledning också finnas att räkna med lägre strömpris. Detta kan föranleda att de avtal, som träffas i denna fråga, icke böra få för lång varaktighet, för att den ändring i priset på ström, som med hänsyn till utvecklingen på kolmarknaden kan befinnas lämplig, också må kunna ske. Den ersättning vattenfallsstyrelsen skulle få, bereder emellertid denna styrelse en inkomst av omkring 2 miljoner kronor per år redan från början av den elektriska driftens införande å banlinjen Stockholm—Göteborg. Hur man än vill räkna i denna del, torde man kunna fastslå såsom en stor fördel ur statens synpunkt, enär en liknande inkomst på leverans av elektrisk ström i så betydande kvantiteter som här bleve fallet, icke skulle av vattenfallsstyrelsen under en lång följd av år kunna påräknas, om man underlåte att göra denna elektrifiering.

I detta sammanhang vill jag erinra, att fullbordandet av anläggningen vid Lilla Edet liksom det ofta omtalade övertagandet av ett visst vattenkraftkontrakt vid Trollhättan också skedde med tanke på elektrifieringens genomförande, något som även var fallet med riksdagens beslut för några år sedan angående nedläggande av svagströmskabel Stockholm—Göteborg i syfte bland annat att motverka de genom elektrifieringen befarade störningarna på svagströmsledningarna.

Slutligen skall jag beröra en synpunkt, som i diskussionen om elektrifieringen ofta framkommit. Man har befarat, att man genom en sådan elektrifiering skulle taga för mycket elektrisk kraft, särskilt vattenkraft, från industrien, som således skulle bli lidande på elektrifieringens genomförande. I det fallet anser jag mig kunna försäkra kammarerna, att sådana vådor genom ett bifall till den föreliggande framställningen icke komma att uppstå. Betydande kraftmängder finnas ännu till förfogande i Göta älv och på andra håll; sålunda ha de för järnvägsdriften inköpta vattenfallen i Motala ström och uppe i Närke ännu icke tagits i bruk för detta ändamål. Det finnes till och med i sydligaste Sverige mycket avsevärda kraftmängder till förfogande. Sålunda finnas inom Sydsvenska kraftaktiebolagets distrikt samt i Nissan och Åtran betydligt större kraftmängder utnyttjade, än som för närvarande utnyttjas. Detta visar, att det för lång tid framåt icke föreligger någon risk, att man genom elektrifiering skall taga kraft från andra legitima behov.

Till förmån för elektrifieringen har man ju också anledning att åberopa de indirekta fördelar, som skulle vinnas. Jag vill då i första rummet erinra om det förhållandet, att den elektriska driften medför en betydligt bättre anpassning till trafikbehovet än vad ångdriften medger, dels därför att de rörliga kostnaderna äro väsentligt lägre vid den förra driften än vid den senare och dels därför, att man

Ang. elektrifiering av statsbanelinjen Stockholm—Göteborg.
(Forts.)

även ur teknisk synpunkt kan anpassa sig betydligt bättre till trafiken.

Härtill kommer den fördelen, att man kan förkorta restiden i hög grad. Restiden för sträckan Stockholm—Göteborg skulle sålunda, om elektrisk drift infördes, kunna förkortas med minst två timmar. Detta innebär, att man kan taga ett snälltåg från Stockholm klockan $\frac{1}{2}$ 4 på e. m. och vara framme i Göteborg klockan 10 på kvällen. Allmänheten kan således använda hela förmiddagen i Stockholm för affärer och komma fram i hygglig tid på kvällen till Göteborg. Vad detta betyder ur ekonomisk synpunkt torde jag icke behöva här närmare utveckla.

Handelsbalansens förbättring är också en sak att taga hänsyn till. Den minskning i utgifterna för inköp av kol, som skulle vinnas i händelse linjen Stockholm—Göteborg elektrifierades, komme att uppgå till omkring $2\frac{1}{2}$ miljon kronor per år, och mot detta står på minussidan — under förutsättning att leveranserna i övrigt kunna placeras inom landet — endast räntan på sådana inköp, som måste göras från utlandet, framför allt koppar, vilka utgifter kunna beräknas röra sig om ett belopp av 4 miljoner. Räntan på detta belopp efter 5 % blir 200,000 kronor, vilket belopp alltså bör ställas emot den nyssnämnda minskningen av $2\frac{1}{2}$ miljoner kronor.

Till sist kan det vara anledning erinra om att man, under förutsättning av skäliga priser, har möjlighet att inom landet placera betydande beställningar och detta på områden, där man just nu har anledning att med särskild tillfredsställelse se en sådan åtgärd.

Av de skäl jag nu anført, har jag för min del kommit till den uppfattningen, att tidpunkten är särskilt gynnsam för att sätta i verket det beslut riksdagen för ett par år sedan fattade, och jag har, som sagt, ansett det vara både lämpligt och nödvändigt att delgiva riksdagen denna uppfattning. Jag ber följaktligen att få uttala den förhoppningen, att riksdagen skall finna statsutskottets uttalande i saken välgrundat.

Herr **Anderson** i Råstock: Herr talman! Jag är övertygad om, att kammarrens ledamöter hålla mig räkning för att jag icke ämnar upptaga tiden mer än några minuter efter herr statsrådets klarläggande anförande.

Jag skulle vilja fråga herr Olsson i Kullenbergstorp, om icke det svar, som herr statsrådet givit på hans förmodande att statsutskottets utlåtande vore av noll och intet värde, om icke det svaret är så belysande, att vi kunna lämna den saken åsido just nu. Jag vill emellertid passa på och säga herr Olsson i Kullenbergstorp att även om vi på fjärde avdelningen icke äro fullt inne i alla de tekniska detaljerna, så ha vi dock inte kunnat undgå att pröva frågorna, som man rätt ofta, för att inte säga ständigt, får göra i statsutskottet, nämligen efter måttet av vårt eget sunda förnuft. Och när vi det gjort, ha vi på fjärde avdelningen enhälligt — och i utskottet in pleno var det ju bara två reservanter — funnit, att detta var ett ganska klokt förslag.

Jag vill för övrigt säga, att det var rätt handlat av kommunikationsministern att visa kammaren, att så här ligger frågan.

Jag ber dessutom att få tacka för det meddelande herr statsrådet lämnade i anledning av statsutskottets påpekande beträffande kraftpriset. Det var glädjande att finna, att detta utskottets uttalande funnit så stor förståelse hos statsrådet, som ju visat sig vara fallet.

Slutligen ber jag få påpeka, att just den omständigheten, att vi nu befinna oss i en vågdal beträffande prisen på arbetskraft och material, var en av de kraftigast verkande orsakerna till att statsutskottet uttalat sig som det gjort.

Jag vill till sist säga, att enligt de utredningar vi fått från den person i järnvägsstyrelsen, som har hand om saken, lära 65 % av elektrifieringskostnaderna utgöras av arbetslöner. Under sådana förhållanden förstå herrarna, vad det betyder i fråga om lyftning på arbetsmarknaden och uppsving för industrien, om denna elektrifiering nu kommer till stånd. Bortsett från allt annat, anser jag redan detta vara ett nog så kraftigt vägande skäl till de övriga, som herr statsrådet har framfört.

Herr talman, jag ber att få yrka att kammaren måtte besluta lägga utlåtandet till handlingarna med gillande av utskottets framställning.

Överläggningen förklarades härmed avslutad. Herr förste vice talmanen gav propositioner dels på bifall till det yrkande, som under överläggningen framstälts av herr Olsson i Kullenbergstorp, dels ock på bifall till det av herr Anderson i Råstock gjorda yrkandet; och fattade kammaren beslut i enlighet med innehållet i sistnämnda proposition.

§ 11.

Slutligen föredrogos vart efter annat:

statsutskottets utlåtande, nr 135, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående avsättning för budgetåret 1923—1924 till statsverkets fond av rusdrycksmedel;

sammansatta stats- och bevillningsutskottets memorial, nr 13, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande utskottets utlåtande, nr 10, i anledning av väckta motioner om avskaffande av mantalspengarna, allmänna sjukvårdsavgiften och folkskoleavgiften; och

andra lagutskottets utlåtande, nr 30, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt tillämpning av lagen den 24 oktober 1919 om arbetstiden å svenska fartyg, dels ock i ämnet väckta motioner.

Kammaren biföll vad utskottet i nämnda utlåtanden och memorial hemställt.

Ang. elektrifiering av statsbanelinjen Stockholm—Göteborg.
(Forts.)

§ 12.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 2,3 e. m. för att åter sammanträda kl. 8 e. m., då enligt utfärdat anslag detta plenum komme att fortsättas.

In fidem
Per Cronvall.

Torsdagen den 31 maj, e. m.

Kl. 8 e. m.

Fortsattes det på förmiddagen började sammanträdet; och led-
des förhandlingarna därvid av herr förste vice talmannen.

§ 1.

Anmäldes och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen:

från statsutskottet, nr 2 B, angående regleringen för budget-
året 1923—1924 av utgifterna under riksstatens andra huvudtitel,
innefattande anslagen till justitiedepartementet;

från bankoutskottet:

nr 264, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående
tillfällig löneförbättring under budgetåret 1923—1924 för viss per-
sonal inom den civila statsförvaltningen, i vad avser pensions- och
indragningsstaterna;

nr 265, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående till-
fälliga lönetillägg åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga
befattningshavare, i vad avser elfte huvudtiteln;

nr 266, i anledning av väckta motioner angående beredande av
tillfälligt lönetillägg åt professorerna vid Uppsala och Lunds uni-
versitet m. fl., i vad avser elfte huvudtiteln;

nr 267, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dyr-
tidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensio-
närer; och

nr 268, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dyr-
tidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattnings-
havare i statens tjänst m. fl.;

från andra lagutskottet:

nr 269, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 m. m., i vad propositionen avser förslag till lag om ändrad lydelse av 18 § i lagen om fattigvården den 14 juni 1918;

nr 270, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 9 § i lagen den 2 juli 1915 angående anskaffande av hästar och fordon för krigsmaktens ställande på krigsfot (hästutskrivningslag);

nr 271, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av § 12 i lagen den 31 maj 1889 angående dövstumundervisningen; och

nr 272, i anledning av väckta motioner om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ändring i lagen om skyddskoppypning, avseende medgivande i vissa fall av undantag från ympningsplikten;

från bevillningsutskottet, nr 277, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 6 augusti 1894 angående mantalsskrivning; samt

från särskilda utskottet:

nr 278, i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner med förslag till skogsvårdslag och förslag till lag angående vård av kommunskogar, sockenallmänningsskogar samt vissa stiftelsers, föreningars och sällskaps skogar, jämte i dessa ämnen väckta motioner;

nr 279, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av § 5 i förordningen den 21 december 1857 (nr 59 sid. 1) om ägors fredande emot skada av annans hemdjur samt om stängselskyldighet, jämte i ämnet väckta motioner;

nr 280, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående skogsvårdsstyrelser ävensom i ämnet väckta motioner;

nr 281, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 4 och 5 §§ i förordningen den 11 oktober 1912 (nr 275) om skogsvårdsavgift;

nr 282, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 46 § i lagen den 11 oktober 1912 om skogsaccis och om virkestaxering; och

nr 283, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående skyddsskogar.

§ 2.

Till bordläggning anmäldes:

sammansatta bevillnings- och första lagutskottets memorial, nr 8, med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande utskottets utlåtande (nr 3) i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om straff för olovlig varuinförsel m. m.;

bankoutskottets utlåtande, nr 72, angående förordnande för en tjänsteman å riksdagens vicevärds- och tryckeriexpedition;

första lagutskottets memorial, nr 23, med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande första lagutskottets utlåtande, nr 21 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till brandstadga ävensom i ämnet väckta motioner; och

andra lagutskottets utlåtande, nr 31, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående underlättande i vissa fall av avsöndring utav mark från ecklesiastikt löneboställe till tomt.

§ 3.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 8,10 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Fredagen den 1 juni.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades de vid kammarens sammanträde den 26 nästlidna maj förda protokollen.

§ 2.

I enlighet med därom den 30 sistlidna månad fattat beslut skulle nu företagas val av dels en ledamot, dels ock åtta suppleanter i utrikesnämnden; och anställdes först val av en ledamot i nämnden.

Därvid avlämnades 128 godkända valsedlar, samtliga med parti-beteckningen »Gemensam lista» och med namnet *Branting*. Herr *Branting* hade således utsetts till ledamot i nämnden.

Vidare företogs val av åtta suppleanter i utrikesnämnden.

Därvid avlämnades 115 godkända valsedlar, samtliga med parti-beteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Bärg* i Katrineholm,
» andre vice talmannen *Nilsson*,
» *Nilsson* i Tånga,
» förste vice talmannen *Nilson*,
» *Johanson* i Stockholm,
» *Lithander*,
» *Kristensson* och
» *Olsson* i Kullenbergstorp.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i nämnden.

På hemställen av herr talmannen beslöt kammaren, att under rättelse om dessa val skulle genom utdrag av protokollet meddelas riksdagens kanslideputerade med anmodan till dem att låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag till skrivelse till Konungen med anmälan om de verkställda valen.

§ 3.

Justerades protokollsutdrag angående de i nästföregående paragraf omförmälda valen.

§ 4.

Föredrogs och lades till handlingarna sammansatta bevillnings- och första lagutskottets memorial, nr 8, med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande utskottets utlåtande (nr 3) i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om straff för olovlig varuinförsel m. m.

§ 5.

Härefter föredrogs, men bordlades åter bankoutskottets utlåtande nr 72, första lagutskottets memorial nr 23 och andra lagutskottets utlåtande nr 31.

§ 6.

Vidare föredrogs bankoutskottets memorial, nr 71, angående lydelsen av 9 § i bestämmelserna angående avlöningen för de hos kamrarna och utskotten samt i riksdagens kansli anställda tjänstemän och vaktbetjänte; och biföll kammaren därvid utskottets hemställen.

§ 7.

Herr talmannen meddelade, att herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet tillkännagivit, att han vid morgondagens sammanträde ämnade besvara herr Kilboms interpellation angående ändring av gällande lag om införsel i avlöning m. m.

§ 8.

Anmäldes sammansatta bevilnings- och första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 274, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om straff för olovlig varuinförsel m. m.

Skrivelseförslaget godkändes under förutsättning att första kammaren bifölle utskottets hemställan i dess memorial nr 6.

§ 9.

Till bordläggning anmäldes andra lagutskottets memorial, nr 32, med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande andra lagutskottets utlåtande nr 30 i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt tillämpning av lagen den 24 oktober 1919 om arbetstiden å svenska fartyg, dels ock i ämnet väckta motioner.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 2,27 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Lördagen den 2 juni.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 28 nästlidna maj.

§ 2.

Sedan riksdagens båda kamrar förehåft och godkänt de uti be- *Gemensamma*
villningsutskottets memorial nr 36, bankoutskottets memorial nr 43 *omröstningar.*
och statsutskottets memorial nr 136 föreslagna voteringspropositioner
rörande tre frågor, i vilka kamrarna fattat stridiga beslut, samt be-
stämt blivit, att vederbörliga omröstningar över de olika besluten
skulle denna dag äga rum, så anställdes nu omröstningar enligt nedan
intagna voteringspropositioner i följande ordning, nämligen:

Första omröstningen:

(enligt bevillningsutskottets memorial nr 36).

»Den, som i likhet med första kammaren vill, att under rubriken
107 a i gällande tulltaxa skall införas följande anmärkning:

Anm. För päron och äpplen, hänförliga till rubriken 107 a, tillkommer under
tiden 1 september—31 december 1923 en tilläggstull av 20 öre per kilogram.

röstas

Ja;

Den, det ej vill, röstas

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren besluta-
tat, att motionerna I: 11 av herr Boberg, I: 54 av herr Elof Andersson
m. fl. och II: 119 av herr Magnusson i Skövde m. fl., I: 101 av
herr Johan Johansson m. fl. och II: 67 av herr Svensson i Grönvik
m. fl., om förhöjning av tullen å färska päron och äpplen, icke skola
föranleda någon riksdagens åtgärd.»

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd
och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått,
att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga,

Gemensamma omröstningar. jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräkn-
ning, och befanns att omröstningen utfallit med 58 Ja och 85 Nej.

(Forts.)

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som,
enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kam-
maren samtidigt anställd, hade utfallit med . 52 Ja och 46 Nej,
vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller 58 Ja och 85 Nej,

sammanräkningen visade 110 Ja och 131 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i
överensstämmelse med nejpropositionens innehåll.

Andra omröstningen:

(enligt bankoutskottets memorial nr 43).

»Den, som i likhet med första kammaren vill bifalla utskottets
hemställan i dess utlåtande nr 28 punkt 1 eller att riksdagen må
medgiva, att befälhavaren å postångfartyget »Öland», kaptenen fri-
herre Carl Gyllenstierna, styrmannen å nämnda fartyg Anders
Theodor Johansson och långlotsen å samma fartyg Karl Fredrik
Eriksson må från och med den 1 januari 1923 under sin återstående
livstid av postmedel åtnjuta årliga understöd, att utgå med följande
belopp, nämligen:

- a) till Gyllenstierna med femhundrafemtio kronor;
- b) till Johansson med fyrahundra kronor; samt
- c) till Eriksson med trehundra kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren bifallit
den av herrar Eriksson i Grängesberg och Borggren avgivna, vid
punkten fogade reservationen och således medgivit, att befälhavaren
å postångfartyget »Öland», kaptenen friherre Carl Gyllenstierna,
styrmannen å nämnda fartyg Anders Theodor Johansson och lång-
lotsen å samma fartyg Karl Fredrik Eriksson må från och med den
1 januari 1923 under sin återstående livstid av postmedel åtnjuta år-
liga understöd, att utgå med följande belopp, nämligen:

- a) till Gyllenstierna med femhundrafemtio kronor;
- b) till Johansson med fyrahundra kronor; och
- c) till Eriksson med fyrahundra kronor.»

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd
och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått,
att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga,
jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräkn-
ning, och befanns att omröstningen utfallit med 25 Ja och 129 Nej.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med . . . 55 Ja och 49 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller 25 Ja och 129 Nej,
sammanräkningen visade 80 Ja och 178 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nejpropositionens innehåll.

Tredje omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial nr 136).

»Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen må avslå statsutskottets i dess utlåtande nr 122 gjorda hemställan, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren

ej mindre medgivit, att svenska stenkolsaktiebolaget Spetsbergen må av statsmedel beviljas ett lån av 1,500,000 kronor, att utgå med 1,000,000 kronor den 1 juli 1923 och 500,000 kronor den 1 juli 1924 på de huvudsakliga villkor i övrigt, som innefattas i det i statsrådsprotokollet över handelsärenden den 16 mars 1923 intagna förslaget till överenskommelse mellan svenska staten och svenska stenkolsaktiebolaget Spetsbergen, dock med följande ändringar, nämligen *dels* beträffande de i § 4 av denna överenskommelse omförmälda säkerheterna för banklån att dessa säkerheter skola avse för tiden 1 juli 1923—30 juni 1924 ett banklån av 1,350,000 kronor jämte ränta, varefter nämnda belopp må minskas med 150,000 kronor varje år, *dels ock* i fråga om den i § 5 av samma överenskommelse angivna royaltyn till aktiebolaget Isfjorden—Belsund att det skall ankomma på Kungl. Maj:t att såsom villkor för statslånet föreskriva ytterligare inskränkning i rätten till sådan royalt;

än även för beredande av nämnda statslån såsom anslag i riksstaten för budgetåret 1923—1924 bland utgifter för kapitalökning under rubriken låneunderstöd anvisat 1,000,000 kronor att utgå av lånemedel.»

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknings, och befanns att omröstningen utfallit med 48 Ja och 98 Nej.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kam-

*Gemensamma
onröstningar.*
(Forts.)

maren samtidigt anställd, hade utfallit med . 58 Ja och 33 Nej,
vadan, då därtill lades andra kammarens
röster eller 48 Ja och 98 Nej,
sammanräkningen visade 106 Ja och 131 Nej,
och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i
överensstämmelse med nejpropositionens innehåll.

§ 3.

*Svar å
interpellation.*

Herr talman gav härefter på begäran ordet till

Chefen för kommunikationsdepartementet herr statsrådet **Lübeck**, som anförde: Herr talman, mina herrar! Med andra kammarens medgivande har ledamoten av kammaren herr Hage till mig framställt det spörsmål, huruvida jag ansåge verkställd uppsägning av telegrafverket ur riksbankens lokaler i Luleå böra beivras och åtgärder böra vidtagas för förhindrande av de ökade statsutgifter, som torde bliva en följd av uppsägningen i fråga.

Med anledning härav får jag meddela följande:

I riksbankshuset i Luleå hava postverket och telegrafverket sedan lång tid tillbaka haft sina lokaler inrymda. Under det att riksbankens lokalbehov varit tämligen konstant, hava de båda kommunikationsverken blivit alltmera trångbodda. Detta gjorde sig först gällande beträffande telegrafverket, varför efter åtskilliga förhandlingar verkställande styrelseledamotens bostadsvåning i riksbankshuset den 1 juli 1918 uppläts åt telegrafverket. Den snart efter denna tidpunkt börjande nedgången i trafik föranledde telegrafstyrelsen att se tiden an med den planerade utvidgningen av stationsanordningarna, varför den nyförvärvade lokalen användes för linjedistriktets behov. När under år 1922 tiden emellertid ansågs vara inne att utvidga stationen och telegrafstyrelsen därför vände sig till riksbanken för godkännande av ritningar till härför erforderliga ändringar i lokalen, uppsade riksbanken telegrafverket till avflyttning den 1 oktober 1923 från verkställande styrelseledamotens våning. Enligt inhämtad upplysning föranleddes denna uppsägning av att riksbanken med hänsyn till de intressen, banken hade att representera, ansåge det nödvändigt, att verkställande ledamoten hade sin bostad i omedelbar närhet av bankkontoret. Med anledning av den sålunda uppkomna situationen dryftades de tre verkens lokalfrågor av delegerade från verken. Som även postverket behövde utvidgning av sina lokaler och plats härför ej lämpligen stod att erhålla inom riksbankshuset, enades verken därom, att det för statsverket billigaste sättet att ordna frågan vore, att postkontoret flyttades och postens nuvarande lokal toges i anspråk för telegrafverkets behov. I enlighet härmed sattes en utredning i gång för att anskaffa ny lokal för postkontoret. Denna utredning resulterade i ett förslag till inköp av en lämplig fastighet, i vilken postkontoret emellertid kunde få inflytta först efter den 1 maj 1926. Efter erhållet meddelande härom

anhöll telegrafstyrelsen hos riksbanken om uppskov med avflyttningen från verkställande styrelseledamotens våning, till dess postens lokal kunde bliva disponibel. Denna anhållan avslogs av riksbanken.

Om telegrafverket skulle behöva avstå från hela den ifrågavarande våningen, skulle detta till en början föranleda, att den i våningen inrymda linjeexpeditionen måste flyttas, vilket ju visserligen för telegrafverket är en olägenhet men av mera överkomlig art. Härjämte kunde emellertid befaras, att telefon- och telegramtrafiken ej skulle under så lång tid som cirka tre år framåt kunna tillgodoses i den reducerade lokalen, utan att för trafikens ordnande andra åtgärder måste vidtagas. Någon flyttning från riksbankshuset av telefonstationen har dock aldrig varit ifrågasatt, medan däremot, om bostadsvåningen i dess helhet utnyttjades av riksbanken, telegrafavdelningen möjligen måst bortflyttas provisoriskt på ett par år, vilket skulle vålla en del kostnader och obehag såväl för allmänheten som för tjänstgöringen. Några sådana ändrade anordningar för trafikens ordnande behöva emellertid ej ifrågakomma. Telegrafstyrelsen och riksbanken hava nämligen nu enats om att telegrafverket får disponera ett utrymme om tre rum av den ifrågavarande våningen, varigenom, såvitt nu kan bedömas, trafiken torde kunna utan särskilda åtgärder avvecklas till dess ifrågavarande lokalförhållanden genom statsmakternas beslut vunnit en slutlig lösning.

Kostnaderna för statsverket till följd av uppsägningen av en del av ifrågavarande bostadsvåning inskränka sig således numera till en flyttning av linjeexpeditionens möbler, varjämte en lägenhet får förhyras ute i staden för denna expedition i stället för åt verkställande styrelseledamoten.

Av vad sålunda anförts torde framgå, att genom den nu träffade överenskommelsen lokalförhållandena för telegrafverkets del komma att provisoriskt ordnas utan allvarligare olägenhet och på ett så tillfredsställande sätt, som varit möjligt med hänsyn till riksbankens uttalade önskan att för egen räkning disponera en del av lägenheten. Under nuvarande förhållanden och i avvaktan på en mera definitiv lösning av förevarande lokalfrågor torde anledning från min sida ej föreligga till vidtagande i det av interpellanten angivna hänseende av åtgärder utöver vad nu anförts.

Vidare yttrade:

Herr **Hage**: Herr talman, mina damer och herrar! Jag skall be att till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få framföra mitt tack för det lämnade svaret.

Orsaken till att denna fråga dragits inför riksdagen är ju den, att den avhysning av telegrafverket, som berörts i interpellationen, väckt mycket stor uppmärksamhet och behandlats i så gott som hela pressen landet runt. Nu erkänner ju även kommunikationsministern, att den anordning, som här åstadkommits, även med den inskränkning i omfattningen, som till slut vidtagits, kommer att resultera i ökade kostnader för statsverket. Emellertid vill jag i detta sammanhang

*Svar å
interpellation.
(Forts.)*

Svar å
interpellation.
(Forts.)

säga, att, såvitt jag kan förstå, har kommunikationsministern gjort allt vad han kunnat göra för att hindra detta. Orsaken till dessa ökade kostnader ligger på annat håll, och egentligen skulle jag ha riktat interpellationen åt annat håll här i kammaren, men beklagligtvis är det så, att det icke finnes någon möjlighet att göra det, utan enda möjligheten är att framställa interpellationen till kommunikationsministern.

Det förhållande, som har konstaterats, att en statens expedition får maka åt sig för att bereda bostadsvåning åt en tjänsteman, är dock något synnerligen uppseendeväckande. Är det nu så, att staten har en lokal och denna användes för en statens egen expedition, måste man väl säga, att det är något synnerligen egendomligt, att man helt plötsligt säger upp expeditionen, för att en *tjänsteman* skall få en bostadsvåning. Såvitt jag vet, har det aldrig inträffat förut, och det synes mig vara ungefär detsamma, som om någon, som har hand om skötseln av detta hus, en vacker dag skulle komma och säga till ett utskott: det är så, att en tjänsteman i riksgäldskontoret behöver en boställsvåning, och därför måste ni ge er iväg, för att denna tjänsteman skall få den här lokalen till bostad.

Hela denna anordning har som sagt också väckt synnerligt stort uppseende, och jag tror för min del, att härvidlag har statens och det allmännas intresse satts tillbaka för intressen, som åtminstone icke varit fullt lika bärande. Jag vill i detta sammanhang för övrigt påpeka en sak som också framkommit vid något tillfälle, då tidningarna börjat rota i denna sak, nämligen att statsrevisorerna, då det var fråga om utvidgande av telegrafverkets lokaler i Umeå, gjorde det uttalandet, att om telegrafverket skulle behöva ökade lokaler, borde det ske på bekostnad av riksbanksdirektörens våning. Denna statsrevisorernas uppfattning tycker jag är fullt riktig; den står i god överensstämmelse med statens intressen, under det att den anordning, som här genomförts, icke alls står i överensstämmelse med statens intressen, såvitt jag förstår.

Nu vet jag mycket väl, att här säges, att riksbanksdirektören har ett visst intresse och ett visst behov av att flytta in i denna lägenhet, och man åberopar naturligtvis även den omständigheten, att denne tjänsteman eller rättare sagt hans företrädare, förut bebott denna lägenhet, som sedermera överlämnats till telegrafverket. Men därvidlag skulle jag vilja säga, att såvitt jag kan förstå, är icke en riksbanksdirektörs tjänst i någon mån av sådan art, att den motiverar, att han skall bo på viss plats i närheten av riksbankens lokaler. Beträffande till exempel en del stationsinspektorer och andra tjänstemän, som äro anställda i trafiktjänst, kan det finnas skäl, som tala för att vederbörande bor i närheten av tjänstelokalerna, men däremot finns det inga skäl, som motivera, att riksbanksdirektören o villkorligen skall bo i närheten av riksbankens lokaler.

Jag vet också mycket väl, att man säger, att det som här skett har föranletts därav, att man vill ha riksbanksdirektören boende ovanför riksbankens lokaler, därför att det är ett säkerhetsintresse, att det ordnas på detta sätt. Jag tror, att det ligger något överdri-

vet i detta. Jag yet för övrigt, att från riksbankshåll där uppe har framkommit det uttalandet, att riksbankens kontroledningar äro ordnade på, mänskligt att döma, bästa och effektivaste sätt. Man har alltså sagt, att kontroledningarna äro ordnade på sådant sätt, att det icke finnes anledning att hålla på den ytterligare säkerhetsanordning, som skulle bestå i att riksbanksdirektören bor ovanför riksbankens lokaler. För övrigt vill jag också nämna i detta sammanhang, att telegrafverket erbjudit sig medverka till ytterligare säkerhetsanordningar på det sättet, att det skulle dragas in några slags kontroledningar till telefonstationen, där det finns påpassning hela natten. Det tycker man väl ändå borde vara en anordning, som är så effektiv, att man icke skulle behöva ytterligare den säkerhetsanordningen, att riksbanksdirektören skall bo ovanför riksbankens lokaler.

*Svar å
interpellation.
(Forts.)*

Emellertid är att märka, att denna anordning måste öka utgifterna för statsverket. Det blir kostnader för två flyttningar. Man har nämligen tänkt sig möjligheten av — och det framkom också i interpellationssvaret — att postverket om tre år skulle flytta ut ur sina lokaler, och då skulle telegrafverket få flytta in i postverkets lokaler. Telegrafverket skulle alltså få flytta tillbaka till det hus, ur vilket det nu avhyses. Blir det på det sättet, något som väl är mycket troligt, så hade det väl varit riktigare att vänta med att låta riksbanksdirektören flytta in och säga, att när nu postverket om tre år flyttar, får telegrafverket en del av postverkets lokaler, och då finns det möjlighet för riksbanksdirektören att flytta in i lägenheten. Då hade man undvikit en del kostnader, som nu uppstå dels därigenom, att telegrafverket tvingas att söka sig lokaler ute i staden och till följd därav får betala ökad hyra, och dels genom telegrafverkets två flyttningar fram och tillbaka.

Herr talman! Vi befinna oss i ett så sent skede av riksdagen, att jag icke skall tillåta mig säga något vidare utöver vad jag här anført. Jag kan för min del icke komma till någon annan uppfattning, än att här har statens intresse och det allmännas intresse eftersatts, och detta har resulterat i ökade kostnader för statsverket, som varit onödiga. Jag vill i övrigt sammanfatta min uppfattning härvidlag så, att från kommunikationsministerns och telegrafverkets sida har man gjort allt vad man kunnat för att förhindra dessa ökade kostnader och för att bevaka statens och det allmännas intresse, men det har man icke gjort på det andra hållet, där man handlagt denna fråga.

Herr förste vice talmannen **Nilson**: Jag vill mot den föregående ärade talarens yttrande — i vilket yttrande han uttalade såsom sin mening, att riksbanksdirektörens tjänst icke är av den natur, att han behöver bo ens i närheten av bankbyggnaden, än mindre inom densamma — ställa det faktum, att enligt de planer, som äro uppgjorda för riksbankens byggnader så gott som över allt i landet, och som också godkänts av riksdagen, skall riksbanksdirektören ur trygghetssynpunkt bo i bankens byggnad. Ett enda undantag har sedermera skett

Svar å
interpellation.
(Forts.)

därifrån, och det har skett efter riksdagens medgivande. Denna åskådning är så rotfast inom bankofullmäktige, att till och med i de fall, då riksbanken hyrt lokaler, till exempel av telegrafverket i Västerås, har man vidtagit den åtgärden, att riksbanksdirektören även där bor på samma sätt i förhållande till banklokalerna, som förhållandet är i de byggnader, som banken själv äger. Detta är en grundsats, som har hävdats alltifrån det riksbanken började bygga egna hus för sina avdelningskontor.

Den byggnad, inom vilken riksbanken, telegrafverket och posten under många år utövat sin verksamhet i Luleå, har blivit för trång. Både telegrafverket och posten äro i hög grad expansiva institutioner, och detta har gjort, att de så småningom icke kunnat rymmas inom samma byggnad. Telegrafverket fick redan 1916 till sin disposition upplåtna två rum av den våning, som tidigare varit upplåten åt riksbanksdirektören. Det härigenom ökade lokalutrymmet räckte emellertid icke längre än till 1917. Redan det året begärde nämligen telegrafverket hela direktörsvåningen. Med hänsyn till de svårigheter, som telegrafstyrelsen framhöll, att den hade att kämpa emot, ansågo sig bankofullmäktige böra tillfälligtvis upplåta den återstående delen av våningen, utgörande 5 rum och kök jämte jungfrukammare, åt telegrafverket. Då telegrafverket sedan i fjol inkom med en framställning om att få förändra våningen för stadigvarande bruk, kunde emellertid icke fullmäktige vara med härom och detta ur trygghetsynpunkt. Även om herr Hage har en annan uppfattning rörande den saken, är det likväl fullmäktiges uppfattning, och denna uppfattning kan icke herr Hage genom någon argumentering taga ifrån fullmäktige.

Genom den framställning, som telegrafverket sålunda gjorde 1922, trädde frågan om ordnandet för framtiden av lokalbehovet i Luleå i förgrunden. Vid ett samtal, som jag då hade med byråchefen Landström i telegrafstyrelsen rörande det framtida ordnandet av telegrafverkets lokalbehov, framkastade jag den tanken, att eftersom banken, telegrafverket och posten uppenbarligen icke längre kunde rymmas inom byggnaden, även om direktörsvåningen icke disponerades av banken, vore det klart, att någon av dessa tre institutioner måste flytta därifrån. Jag uttalade då som min mening, att då telegrafverkets förflyttning vore kostsammast, man borde utgå från att telegrafverket under alla förhållanden stannade kvar och antingen banken eller posten flyttade. Från statsverkets synpunkt bleve det ju billigast, om banken flyttade. Byråchefen Landström anslöt sig fullständigt till min mening, och telegrafstyrelsen öppnade då förhandlingar i saken med posten i syfte att utröna, huruvida posten skulle bli tillfreds med att erhålla den ökning i utrymmet för sina behov, som kunde beredas posten därigenom, att den fick övertaga bankens lokaler. Men då visade det sig, att postverket icke reflekterade på en sådan lösning av frågan.

Då sålunda posten och telegrafafen icke finga erforderligt och lämpligt utrymme inom byggnaden, återstod att undersöka, om banken och telegrafafen under någon avsevärd tid framåt kunde få er-

forderligt utrymme inom densamma. Det visade sig då, att den för telegrafverket lyckligaste lösningen bleve, att telegrafens övertog postens hittillsvarande lokaler och att banken behöll sina. Men skulle lösningen av problemet ske efter den linjen, då var det uppenbarligen icke lämpligt att först, såsom telegrafstyrelsen ifrågasatt, göra en omgruppering redan nu av apparaterna, riva ned väggar till direktörsvåningen o. s. v. och så kanske om tre år ytterligare göra en omgruppering och ånyo mura upp de raserade skiljeväggar. Denna min syn på saken har jag framfört till telegrafstyrelsen, och telegrafstyrelsen har, som kommunikationsministern här meddelat, vid förnyad undersökning funnit, att problemet kan lösas, utan att man behöver göra dessa grupperingar av apparaterna två gånger, vilket uppenbarligen blivit oändligt mycket kostsammare än den flyttning av linjeexpeditionens möbler, om vilken kommunikationsministern talat. En flyttning av några möbler för ett par tre rum kan ju icke bli så dyrbar. Problemet har visat sig kunna lösas precis på det sätt som jag tillät mig uttala till telegrafstyrelsen, nämligen att det bleve ytterligare ett rum av direktörsvåningen som upplåts till telegrafverket. Jag upprepar, att den kostnad, som flyttningen av linjeexpeditionens möbler medför, uppvägs många gånger av de besparingar, som vinnas därigenom, att man icke gör den omgruppering av apparaterna, som inom kort tid finge göras om och som tidigare av telegrafstyrelsen ifrågasattes.

*Svar å
interpellation.
(Forts.)*

Anledningen till att jag hävdade den meningen, att någon större ändring inom telegrafverkets lokaler icke nu borde vidtagas, är icke den, att jag på något sätt anser mig sitta inne med någon teknisk insikt i fråga om telegrafverkets skötsel. Jag kan icke bedöma den saken. Utan anledningen är helt enkelt den, att då telegrafverket i sina skrivelser visat, att vid stationen i Luleå från år 1918 till år 1921 rikssamtalen nedgått från 256,000 till 233,000 och de taxerade landssamtalen från 60,100 till 40,800 samt telegramexpeditionerna från 399,500 till 215,200 ävensom att personalen minskats från 54 till 47 personer, — har det syntts mig att man borde kunna dröja till 1926 med den nya apparatuppsättningen.

Innan jag slutar, vill jag meddela, att mellan telegrafstyrelsen och riksbanksfullmäktige alltid rått ett gott samarbete rörande verkens lokalbehov, och det är icke blott i Luleå vi ha att samarbeta med varandra. Vi ha alltid kommit väl överens, och den storm, som uppstått i Luleå, har, det torde framgå såväl av vad jag anfört som framför allt av vad herr kommunikationsministern anfört, varit en storm i ett vattenglas, som också visat, hur litet tilltro man stundom får ha till pressens sakliga uppgifter. Jag vågar verkligen hålla före, att då det i pressen påståtts, att denna åtgärd skulle kosta statsverket en miljon kronor och interpellanten fått lov att reducera kostnaderna till flyttning av linjeexpeditionens möbler, då är det dock en avsevärd skillnad mellan den ena uppgiften och den andra.

Herr Hage: Med anledning av det sista, som herr Nilson i Örebro nyss yttrade, skulle jag vilja säga, att det kvarstår dock

Svar å
interpellation.
(Forts.)

som ett faktum, att den flyttning, som skall äga rum, medför dels kostnader för två flyttningar och dels därutöver de ökade kostnader, som bliva en följd av att telegrafverket får söka sig ut i den allmänna hyresmarknaden och lägga sig till med nya lokaler, antagligen med därmed följande högre hyra för verket. Jag skall gärna erkänna, att i pressen lämnats vissa uppgifter, som gå för långt i fråga om kostnaderna. Men det kvarstår dock som ett faktum, att det blir vissa ökade kostnader för statsverket, och därutöver kvarstår som ett faktum, att här åstadkommes en flyttning för att tillgodose ett intresse, om vars berättigande man kan ha mycket delade meningar.

För övrigt skulle jag vilja säga, att jag undrar, om det kan vara riktigt rätt, att *riksbanksfullmäktige* skola börja yttra sig om, huruvida *telegrafverket* i ett visst avseende skötes på ett tillfredsställande sätt eller icke, d. v. s. i detta fall yttra sig om, huruvida telegrafverket behöver så och så många lokaler. Jag tycker, att för *den* saken ha vi anställda tjänstemän i telegrafverket och vi ha kommunikationsministern, som — därom är jag övertygad — har sin uppmärksamhet fäst på *den* saken. Jag skulle alltså tro, att utgår man från sådana utgångspunkter, som herr E. A. Nilson här senast gjort, nämligen att riksbanksfullmäktige ha att tillse att telegrafverket ej går för långt i sin expansionslusta, då utgår man från tämligen oriktiga utgångspunkter vid bedömande av denna fråga.

Sedan skulle jag vilja säga, att jag har svårt att förstå herr Nilsons i Örebro starka hävdande av säkerhetssynpunkterna, enligt vilka det skulle vara nödvändigt, att en riksbanksdirektör bor ovanpå riksbanken eller i samma hus som riksbanken, när jag dock i alla fall vet, att under åren 1918—1922 har detta icke varit fallet. Då måste det ha varit ett förfärligt osäkerhetstillstånd för riksbanken i Luleå under dessa år, och det är ju underligt, att riksbanksfullmäktige tillåtit, att ett sådant tillstånd fått fortfara under dessa år. Jag vill särskilt erinra därom, att före 1918 bodde den dåvarande riksbanksdirektören i lägenheten ovanför riksbanken, men det oaktat beslöts det, när en ny direktör tillsattes, att han icke skulle flytta in i denna lägenhet. Man måste säga, att detta var en egendomlig ståndpunkt från riksbanksledningens sida, om den ansåg det vara en nödvändig säkerhetsåtgärd, att riksbanksdirektören skulle bo ovanför riksbanken, men likväl tillät telegrafverket att under 4 å 5 år disponera riksbanksdirektörens lägenhet. Det faktum, att riksbanken under så lång tid icke tillämpat den principen, visar, att riksbanken måtte dock icke så oerhört hålla på den saken.

För övrigt tycker jag, att de säkerhetsanordningar, som finnas i Luleå, måste anses vara fullt tillräckliga. Där bor en riksbanksvaktmästare så att säga vägg i vägg med riksbankens lokaler, och telegrafverket har till och med erbjudit sig att, som jag nämnt, leda in kontrollanordning till telefonstationen, där det finnes folk natten om. Jag kan icke tänka mig, att det skulle kunna åstadkommas säkrare anordning, genom att riksbanksdirektören bor ovan-

för, än genom den anordning, jag nämnt. Ty det är väl med honom som med andra tjänstemän, att han i allmänhet sover om natten, när han icke är i tjänstgöring. Dessa säkerhetssynpunkter måste alltså vara något uppkonstruerade.

*Svar å
interpellation.
(Forts.)*

Sedan talade herr Nilson i Örebro något om, att den anordning, som telegrafverket höll på, skulle medföra ett nedrivande av väggar och sådant. Därvidlag skulle jag vilja säga, att såvitt man kan se, är det den här gången blott fråga om att provisoriskt ordna saken, så att telegrafverkets linjeexpedition fick vara kvar, där den var, och i så fall förstår jag icke, att det skulle vara nödvändigt att åstadkomma en del anordningar, som herr Nilson berört. Den saken kunde — antar jag — mycket väl ha uppskjutits till 1926, vid vilken tidpunkt det har ifrågasatts, att posten skall flytta ut ur huset och telegrafan övertaga postens lokaler.

Jag skall slutligen med avseende på säkerheten be att få tala om en sak, som en medlem av bankoutsiktet meddelat mig, nämligen att åtminstone här i Stockholm bor riksbankschefen långt bort ifrån riksbankens lokaler. Det kan ju invändas, att här finnas andra anordningar, men i alla fall kan man konstatera att den principen, att chefen för ett riksbankskontor ovillkorligen skall bo ovanför bankens lokaler, måste icke vara fullständigt konsekvent genomförd överallt.

§ 4.

Chefen för justitiedepartementet herr statsrådet **Ekeberg**, som nu på begäran erhöll ordet, anförde: Med tillstånd av denna kamare har herr Kilbom, under framhållande av vissa brister, varmed enligt hans förmenande lagen den 14 juni 1917 om införsel i avlöning, pension eller livränta vore behäftad, till mig framställt följande spörsmål:

*Svar å
interpellation.*

1) Ämnar statsrådet snarast möjligt gå i författning om att de påtalade bristerna i gällande lag om införsel i avlöning m. m. bliva avhjälpta och för riksdagen framlägga de lagförslag, som därav påkallas?

2) Anser statsrådet det icke vara nödvändigt att, i avvaktan på förenämnda lags ändrande, cirkulär utfärdas till vederbörande myndigheter med anvisning å de riktlinjer, som böra av dessa iakttagas vid införsellagens tillämpande, så att orättvisor ej bliva begångna och att den skattskyldige ej berövas, vad som är nödvändigt för hans eget och hans familjs skuliga uppehälle?

3) Om det senare är fallet, hur snart kan det förväntas att sagda åtgärder vidtagas?

Med anledning av interpellationen har yttrande rörande tillämpningen av omförmälda lag infordrats från överståthållarämbetet samt länsstyrelserna i Stockholms samt Göteborgs och Bohus län. Hitills har dock yttrande inkommit allenast från överståthållarämbetet. Då riksdagens arbete nu närmar sig sitt slut, har jag emellertid ej

Svar å
interpellation.
(Forts.)

ansett mig böra längre uppskjuta besvarandet av de till mig framställda frågorna.

Herr Kilbom har till en början anmärkt, att enligt ovannämnda lag införsel för utskylder får ske, utan att några upplysningar behöva inhämtas från den skattskyldige själv. Vad i detta hänseende stadgas om införsel för utskylder avviker från den procedur, som enligt lagen skall iakttagas vid införsel för underhållsbidrag. Enligt 3 § i nämnda lag skall utmätningsmannen, då ansökning gjorts om införsel till gäldande av underhållsbidrag, låta skriftlig underrättelse om ansökningen tillställas den underhållsskyldige med föreläggande för honom att, där han har något att invända mot ansökningen eller att andraga beträffande de bestämmelser, som vid beviljande av införsel böra meddelas, inom viss kort tid avgiva yttrande. Jämlikt 21 § 1) skall denna bestämmelse icke äga tillämpning, då införsel skall äga rum för utskylder. I Kungl. Maj:ts proposition till 1918 års riksdag, vari föreslogs, att lagen om införsel skulle utsträckas att gälla även beträffande utskylder, hade upptagits en bestämmelse av innehåll, att utmätningsmannen skulle vara skyldig att med rekommenderat tjänstebrev till gäldenären avsända underrättelse om att indrivning för utskylder påkallats, och att han, där han hade något att invända mot införsel eller att andraga beträffande de bestämmelser, som vid beviljande av införsel borde meddelas, ägde att avgiva yttrande. Kungl. Maj:ts förslag avsåg följaktligen att med avseende å förfarandet i stort sett likställa den nya formen av införsel — för utskylder — med den redan förut tillämpade — för underhållsbidrag. Riksdagen beslöt emellertid på tillstyrkan av andra särskilda utskottet att berörda föreskrift skulle ur förslaget utgå. Jag tillåter mig att återgiva utskottets motivering för denna ståndpunkt. Utskottet yttrade: »Gäldenären bör redan förut äga kännedom om att han har att betala de utskylder eller dylikt, för vilka införsel begäres. Och därest han skulle hava några särskilda önsksningar att framföra i fråga om ordningen för löne-medlens innehållande, kan han framföra dessa även efter införselbeslutets meddelande, med den påföljd att utmätningsmannen, om han finner framställningen befogad, kan medgiva ändring i det fattade beslutet. Skulle rent av misstag på person föreligga, kan gäldenären likaså utan omgång direkt hos utmätningsmannen påkalla upphävande av meddelat införselbeslut. Å andra sidan är det uppenbart, att skyldigheten att underrätta gäldenären om att införsel sökts, medför stora praktiska olägenheter. Vilken arbetsbörda, som därigenom ålägges förrättningsmannen, framgår däraf, att man beräknar antalet underrättelser av dylikt slag, som, om lagen antoges, skulle komma att avsändas, i Stockholm till omkring 100,000 och i Göteborg till omkring 50,000. Genom underrättelsens avsändande och förklarings-tidens avvaktande vållas alltid något dröjsmål, och det är att befara, att underrättelsen på en tredskande gäldenär ej sällan skulle verka rent av som en uppmaning att lämna den anställning, han innehar, för att undgå införsel.»

Överståthållarämbetet har i denna del anfört: »Innan införsel

företages, anmodas den skattskyldige regelmässigt att inbetala restförda utskyldsbelopp. Det ligger i sakens natur, att, därest någon utsikt förefinnes att utan exekutiv åtgärd utbetomma restfört belopp, en dylik åtgärd, vilken alltid medför särskilda kostnader, icke tillgripes. Enligt vad ämbetet har sig bekant, har också här i staden exekutiva åtgärder företagits, först sedan det visat sig, att den skattskyldige icke kunnat förmås att utan tvångsåtgärd erlagga utskylderna. Införselåtgärden kommer följaktligen icke övrigskande för den skattskyldige, vilken haft tillfälle att inkomma med alla upplysningar rörande sina ekonomiska förhållanden av beskaffenhet att böra inverka på beslutet om införselbeloppets avvägande.»

Såvitt till min kännedom kommit, har icke tidigare på denna punkt anmärkning framställts mot lagen. Detta kan möjligen bero därpå, att samma förfaringssätt, som kommit till användning i Stockholm, tillämpats även på andra orter.

Herr Kilbom riktar sig emellertid framförallt mot lagens bestämmelser angående det belopp, som vid införsel får innehållas. Lagen stadgar härom, att detta belopp ej må sättas så högt, att den underhållsskyldige kommer att sakna medel till underhåll för sig själv eller för make och oförsörjda barn eller adoptivbarn, som icke av honom åtnjuta underhållsbidrag. Herr Kilbom finner det vara en brist, att lagen ej uppställer noggrannare riktlinjer för utmätningsmännen att följa vid bestämmandet av det belopp, som skall kunna skäligen innehållas. Detta har enligt herr Kilboms mening föranlett, att lagen stundom tillämpats utan behörig hänsyn till omständigheterna i särskilda fall och på ett för vederbörande gäldenär alltför betungande sätt.

I en vid överståthållarämbetets nyss åberopade yttrande fogad promemoria av kamreraren vid överståthållarämbetet för uppördsärenden anføres härom följande: »Beslutet om införsel fattas formellt av vederbörande stadsfogde, men grundar sig uteslutande på de uppgifter han av vederbörande uppördsman erhållit angående den restskyldiges ekonomiska förhållanden. Utom den besvärsmannens skattskyldig har över meddelat beslut om införsel sker ofta jämkning i det ursprungliga beslutet, antingen så att det belopp, som arbetsgivaren har att innehålla, nedsättes på grund av upplysningar, som den skattskyldige därefter lämnar stadsfogden direkt, eller ock så att medgivande vid visst tillfälle lämnas arbetsgivaren att på grund av den skattskyldige vid nämnda tidpunkt påvilande särskilda utbetalningar (hyreskvartal eller dylikt) utgiva avlöningen oavkortad. För vinnande av sådant medgivande händer icke så sällan, att den skattskyldige förklarar, att han icke har något att erinra mot, att ett större belopp innehålls vid en följande avlöning, och kan då innehållna beloppet komma att synas oskäligt stort i betraktande av den skattskyldiges avlöning å ena samt honom påvilande underhållsskyldighet å andra sidan. Även kan understundom det innehållna beloppet förefalla väl stort i de fall då den skattskyldige genom upprepade löften om godvillig betalning, vilka sedermera icke infriats, en längre tid fördröjt införselbeslutets meddelande. Eljest tror jag

Svar å
interpellation.
(Forts.)

mig kunna säga, att i allmänhet all möjlig hänsyn vid införselbeloppets bestämmande tages till de omständigheter, som därvid böra vara normerande. Emellertid är givet att särskilt i tider med stigande penningvärde och sjunkande avlöningar svårighet måste uppstå vid gäldande av utskylder, som debiterats å högre avlöningsbelopp.»

Överståthållarämbetet anför för egen del bland annat: »Då förhållandena i de särskilda fallen äro i hög grad växlande, hava stadsfogdarna (uppbördskommisarierna) icke kunnat lämna exekutionsbetjänarna (uppbördsmännen), vilka närmast hava att föreslå ifrågavarande åtgärder, för alla fall tillämpliga direktiv. Införselbeloppets storlek kommer sålunda att bliva beroende utom på den skattskyldiges ekonomiska förhållanden av andra förhandenvarande omständigheter, såsom beloppet av de restförda utskylderna och tiden för uppbördskommisariens åliggande redovisningsskyldighet, av de belopp, som skola indrivas. I regel torde emellertid i förhållande till avlöningens storlek icke högre belopp än 20 % uttagas genom införsel hos skattskyldig, som icke har att försörja familjemedlemmar.

För bedömande av i vad mån gällande bestämmelser föranlett missförhållanden i nu förevarande hänseende är det givetvis av intresse att undersöka, i vad mån klagomål anförts över besluten ifråga. Medan år 1922 införsel meddelades i mer än 50,000 fall, anfördes klagomål av allenast 6 skattskyldiga. Mot flertalet av dessa hade införselåtgärd verkställts jämväl på grund av skyldighet att utgiva underhållsbidrag. Under den hittills gångna delen av år 1923 hava 11 besvär i dylika ärenden anförts. Däremot har uppgift om antalet införselärenden under 1923 ännu icke kunnat erhållas.

Trots de exceptionellt svåra förhållandena, som de sjunkande lönerna givetvis åstadkomma vid arbetet med utskyldsindrivningen, har, såvitt överståthållarämbetet kunnat bedöma, några egentliga olägenheter med den nuvarande lagstiftningen i ämnet icke uppstått. Det synes därför vara desto mindre påkallat att vidtaga någon lagändring, som genom en kommande stabilisering av prisnivån helt säkert de svårigheter vid tillämpningen av lagen, som för närvarande ofta uppstå, komma att betydligt minskas.»

De av överståthållarämbetet anförda siffrorna giva vid handen, att införselförfarandet i stor utsträckning kommit i tillämpning. Då förhållandena i de särskilda fallen givetvis äro synnerligen växlande, läser det svårligen låta sig göra att, såsom herr Kilbom önskar, för bestämmande av införselbeloppet lagfästa noggranna riktlinjer, passande för varje fall. Vad särskilt Stockholm angår, torde man att döma av den ringa utsträckning, i vilken överklagande av införselbeslut ägt rum, vara berättigad att draga den slutsatsen, att utmätningmännen väl fullgjort den omdömesprövning, lagen i detta avseende ålägger dem.

Infordrade yttranden angående lagens tillämpning å andra orter hava ännu icke inkommit. Jag kan vid sådant förhållande icke för närvarande giva interpellanten annat svar, än att jag skall med upp-

märksamhet följa lagtillämpningen på ifrågavarande område och, därest missförhållanden i av honom angivna avseende visas föreliggande, taga i övervägande åtgärder för deras undanröjande.

Svar å
interpellation.
(Forts.)

Härpå yttrade:

Herr Kilbom: Herr talman! Jag ber att få framföra mitt tack för det lämnade svaret, synnerligast som det syntes mig visa, att det hos justitieministern finnes en bestämd vilja att hävda, att den nu gällande lagen på området icke får tillämpas på ett för de skatteresterande omänskligt sätt.

Vad först beträffar frågan om skyldigheten att underrätta den skattskyldige, mot vilken införsel i lön skall företagas, synes det mig verkligen, som om de skäl, vilka av de hörda myndigheterna anförts, icke äro fullt bärande. Detta omdöme gäller även vad som anförts av utskottet, som alltså intog en mera konservativ ståndpunkt än riksdagen själv. Det skall bli ett sant nöje att se efter, vilka som sutto i detta andra särskilda utskott, som behandlade denna sak, ett förhållande som gått mig förbi. Jag kan icke tänka mig, att det var några arbetarrepresentanter i detsamma. Det är nämligen alldeles tydligt, att även om en arbetare exempelvis vet med sig, att han icke betalt sin skatt, så kommer dock tvångsuttagningen för honom som en överraskning, framförallt då införselförfarandet tillämpas så, att en vacker dag, en fredagskväll till exempel, då han får sin avlöningspåse — jag har några stycken från skilda industriella verk, som jag skall syna något om ett ögonblick — upptäcker att han kanske har 3 å 4 kronor att få i avlöning. Jag undrar verkligen, vilka åsikter de herrar hade, som sutto i detta underbara utskott och ansågo, att man icke borde i förväg underrätta den skatteresterande om att införsel med honom skulle företagas. Faktum är, att den arbetare, som på fredagskvällen utsättes för detta förfarande i fråga om avlöningen, sättes ur stånd att existera som människa under den kommande veckan eller under de kommande fjorton dagarna, då han ju icke fått någon lön att existera på.

Vad sedan beträffar det som anförts från utskottet, att för den händelse man skulle tillämpa den princip, som av Kungl. Maj:t föreslagits, att alltid underrättelse skulle ske i förväg också vid införsel för skatterestanter, detta skulle medföra underrättelse i 100,000 fall i Stockholm och i 50,000 fall i Göteborg, så kan jag icke finna, att det är något realskäl, ty är det så, att *rättvisa* och *billighet* kräva, att den som resterar för skatt skall underrättas, innan han ställes inför avsaknad av avlöning, så må det skälet självfallet vara dominerande. Och talet om att den tredskande för den händelse han erhöle meddelande om att det skulle företagas införsel i lön, kunde lämna sin plats, är också ett bevis för hur praktiska dessa herrar i utskottet varit. Jag frågar de ärade arbetarrepresentanterna i denna kammare: Är det så förfärligt lätt eller har det varit så lätt under de sista 5 å 6 åren för en arbetare att

Svar å
interpellation.
(Forts.)

så där hux flux lämna sin plats bara för att man mot honom tilllämpat lagen om införsel i lön? Jag måste verkligen säga, att det är rena rama spegelfäkteriet, rena rama illviljan — för att använda det uttrycket — då man med dessa argument slagit omkull den enkla och solklara skyldigheten för de exekutiva myndigheterna att underrätta om att införsel i lön kommer att tillämpas, och att det ålagts arbetsgivaren att sedan meddela i huru stor utsträckning detta skulle ske.

Det talades vidare — om jag icke misstager mig — från överståthållareämbetet om att indrivning skedde först, sedan andra vägar visat sig omöjliga här i Stockholm. Jag skall anföra ett enda fall. Jag känner en arbetare uppe vid ett glasbruk på söder, som gått arbetslös i 2 år 3 månader. Han hade icke haft understöd eller nödhjulsarbete mer än under en bråkdel av tiden. Första veckan han fick sin avlöning, hade man tillämpat införsel i hans lön, så att han lyfte 53 öre. Han började arbeta på måndagen och fick sin avlöning på fredagen. Jag tycker att till och med de exekutiva myndigheterna på detta område måste kunna förstå, att i detta fall — och det finns massor av sådana — skulle det icke finnas någon som helst möjlighet för de skatteresterande att betala. förrän de haft arbete och inkomst icke blott 14 dagar eller en månad utan under 3 till 4 månader. De äro ju fullt utblottade på allt, som de behöva för sitt uppehälle. De ha burit allt möjligt, som kunde pantsättas, till pantbanken, och då måste skattemyndigheterna förstå, att de måste taga ut detta först, innan de kunna börja att betala sin skatt.

Sedan har det talats om att man icke skulle taga för stora belopp. Det säges från kamreraren i överståthållareämbetet, att det skulle tagas endast 20 % eller så omkring. Jag skall be att få föredraga här för herrarna några avlöningsspår. Jag kunde utöver dem jag ämnar anföra utöka antalet fall, som äro nog så intressanta. Jag har t. ex. en arbetare S. — fallet är ifrån Norrland, ifrån Ådalen. Mannen har en inkomst av 35 kr. 57 öre i veckan. Det tas 25 kr., han har 10 kr. 57 öre kvar. Är det 20 %? Här är en annan arbetare, för övrigt vid samma verk, en ungar, som har haft en avlöning av 33 kr. 92 öre. Det tas 25 kr. från honom. Han har 8 kr. 92 öre kvar. Är det 20 %? Och så ha vi en tredje arbetare, som har hustru och två barn. Ifrån honom har vid samma verk tagits så mycket, att han har kvar endast 55 öre att existera på. I det sista fallet — vill jag tillägga — hade man tagit betalt för t. ex. mjölk och en del saker från bolaget. Jag skulle inom parentes vilja ifrågasätta, huruvida det förfarandet vilar på någon rättsgrund, att bolaget helt enkelt kan självpanta utan lagligt förfaringssätt för en massa av de varor, som arbetarna vid våra järnbruk och sågverk o. s. v. taga ut från respektive bolags lantgårdar och trädgårdar. Det kunde vara nog så intressant att få reda på det. Vad vilar bolagens förfaringssätt på för rättsgrund? Här ha vi emellertid en fjärde arbetare med hustru och två barn. Han har en avlöning av 67 kr. För honom uttagas ut-

Svar å
interpellation.
(Forts.)

skylder med 25 kr. Heller inga 20 %. Samme arbetare har en annan vecka en avlöning av 28 kr. 65 öre. Det tages 25 kr. till utskylder. Samme arbetare har en tredje avlöning av 53 kr. 95 öre. Här tages för utskylder 20 kr. En annan arbetare också vid samma verk hade en avlöning på 50 kr. Det har tagits från honom 15 kr. 54 öre — tydligen en slutjustering av utskylderna. Här är en annan arbetare från samma verk som fått sin första avlöning efter $7\frac{1}{2}$ månaders värnplikt, han har en avlöning av 42 kr. 95 öre, och man har ögonblickligen tagit 21 kr. 41 öre i utskylder. När han fullgjort sin värnplikt, tycker man, att till och med — förlåt uttrycket — en skattemas skulle kunna begripa, att han hade rätt att få vänta en liten smula med erläggandet av utskylderna. Går jag nu över till ett annat industriverk, finner jag: en arbetare med en förtjänst av 73 kr. 74 öre, som fått betala i utskylder, om jag icke missar mig, 15 kr. som hade sju personers hushåll att försörja. Här en arbetare, som har 46 kr. 19 öre, och som fått betala 5 kr. 47 öre i skatt. Det är det lindrigaste fallet, jag kan finna, och han har sju personers hushåll. Här är en tredje arbetare, som det förhåller sig på samma sätt med. Han har en avlöning av 57 kr. 80 öre och fått betala i skatt 20 kr. Han har alltså kvar, såsom herrarna förstå, icke så stort belopp att leva på med sju personers hushåll. Jag har för säkerhetens skull försett mig med dessa originalpapper, så att man kan icke säga, att mina uppgifter äro på något sätt otillförlitliga.

För att återgå till Stockholm skulle jag kunna anföra åtskilliga ytterligare fall. Blott en anmaning till fackorganisationerna, framför allt de fackorganisationer, som omsluta säsongarbetarna, skulle ge mig 100-tals fall. Jag skall emellertid icke trötta kammaren utan blott anföra ytterligare ett enda fall. En skattemas — det är ett vanligt uttryck i Stockholm — krävde en person på förfallen skatt av 14 kr. Personen ifråga hade varit arbetslös i 2 år och fått arbetstillfälle och lovade att nu efter 2 månader erlägga den förfallna skatten. Men intet uppskov kunde beviljas. Det fordrades bestämt, att skatten skulle omgående erläggas: i annat fall skulle det uttagas i lönen. Då personen ifråga först framhöll att i rimlighetens namn i första hand få fullgöra sina skyldigheter gent emot dem, hos vilka han haft husrum och mat, svarade skattemasen, att det sannerligen var mycket viktigare att betala skatten. Jag skall icke ge mig in på någon distinktion av vilketdera av dessa behov, som först bör täckas, men nog förefaller det mig, som om arbetarens krav icke skulle vara så förfärligt orimligt att få i första hand betala dem, som försett honom med mat och givit honom husrum. Nu befarar jag — jag kan tillstå att det är en av anledningarna, varför jag framställt denna interpellation — som fått ett välvilligt svar på min interpellation, att det så vitt man kan se föreligger en skärpning av metoderna ifråga om införsel i lön. Enligt uppgift, som för övrigt publicerats i pressen, finner jag angående de skattskyldiga här i Stockholm, att icke mindre än 76,400 skattskyldiga, motsvarande något mer än $\frac{1}{3}$ av samtliga, icke fullgjort sin skattskyldighet.

Svar å
interpellation.
(Forts.)

Detta har konstaterats uti Stockholms stads statistiska kontors månadsskrift, och flertalet fall ha visat sig vara i Brännkyrka och Bromma församlingar, och sannolikt således berott mest på arbetslöshet, och att det alltså icke funnits någon möjlighet att betala skatt förrän vederbörande haft arbete i 3 à 4 månader. Under sådana förhållanden bör man förfara synnerligen försiktigt för att förhindra, att de skattresterande icke skola få sina hem helt spolie-
rade.

Det var ett par uttryck i överståthållarämbetets svar på den infortrade förklaringen, som jag icke med tystnad kan förbigå. Det talas något om att det medges i vissa fall arbetsgivare rätt att tilllämpa införsellagen i mindre omfattning d. v. s. att ta så litet som möjligt av avlöningen. Jag skulle med anledning därav i förbigående vilja fråga: varför skall bestämmanderätten härom ligga hos arbetsgivarna. Varför i rimlighetens namn kan man icke fråga arbetarna själva om den saken? Det är dock dessa, som fått släpa ihop sina fattiga slantar, och det är väl en tämligen underlig rättsuppfattning, i det samhälle vi leva i, att trots att arbetarna själva ha förtjänat sina pengar få de icke bestämma över dem, under förmyndarskap skola de stå av arbetsgivaren också i detta avseende.

Ett av de skäl som anfördes för att det icke var så farligt med införsel-förfarandet var att klagomål icke anfördes i så förfärligt många fall. Det var icke herr justitieministern utan, om jag icke missminner mig, överståthållarämbetet, som gjorde dylikt gällande. Ja, det är tämligen klart, att arbetarna icke i stor utsträckning klaga, och varför? Först och främst ha arbetarna en inbiten misstro mot dessa överexekutiva myndigheter, och det med all rätt. Såsom jag i interpellationen uppgivit förfares det på det viset, att de överexekutiva myndigheterna av ren slentrian underlåta att ändra vad de underexekutiva myndigheterna behaga bestämma. Det veta arbetarna. Härtill kommer, att arbetaren icke kan vara hemma i de formella bestämmelser, som äro nödvändiga för att överklaga saken till överexekutor. Därtill komma också naturligtvis en hel del andra förhållanden. Skall han gå till en advokat, kostar det pengar, och det är begripligt, att då han är så fattig, att han icke kan betala sin skatt — ty jag vågar påstå, att i de flesta fall beror underlåtenheten på *oförmåga* — kan han icke gå till en advokat eller en jurist för att få nödig hjälp med utskrivandet av överklagningshandlingar. Man säger då måhända, att de kunna gå till rättshjälpsanstalten i Stockholm. Det är också så, att arbetarna i allt större utsträckning börjat använda denna institution för att i någon mån söka erhålla rättvisa också på detta område, men tillräckligt allmänt känt är det icke att denna utväg står till buds.

Överståthållarämbetets svar kan i stort sett sammanfattas i uttrycket »allt är bra, som det är». Men jag vågar påstå, att allt icke är bra såsom det är, och jag vågar också påstå, att i arbetarkretsar skall man mottaga herr justitieministerns löfte om att uppmärksamt följa dessa sakers utveckling med verklig tillfredsställelse. Då man nu i den undersökning som göres har vänt sig allenast till överståt-

Svar å
interpellation.
(Forts.)

hållarämbetet och de olika länsstyrelserna, är det att märka att blott ena parten i saken hörts. Det är dock mot dem, som jag riktat mina anklagelser. Det är alltså de, som ytterst äro ansvariga, naturligtvis icke länsstyrelserna och överståthållarämbetet i och för sig, utan deras underordnade myndigheter. Jag har icke stor förhoppning om att det sker, men jag tror dock, att det behöver framhållas, att dessa skola lägga *alla* papperen på bordet. Jag skulle därför vilja hemställa till herr justitieministern, huruvida det icke vore lämpligt att också vända sig till arbetsreorganisationerna, och framför allt till de fackorganisationer, som omsluta säsongarbetarna, vilka gått 2 eller 3 år arbetslösa, då införsellagen säkerligen för dem kommer att medföra mindre angenäma konsekvenser.

Jag vill slutligen framhålla, att jag alltjämt anser det vara nödvändigt att få en ändring så, att det blir skyldighet för vederbörande myndigheter att lämna underrättelse, liksom det också måste finnas någon bestämmelse om att det icke får uttagas mera än en viss procentuell del av avlöningen. Och därvid måste ledmärket vara att så mycket skall kvarstå, så att den som drabbas av införseln icke genom densamma avhändes vad han behöver för sin existens.

Chefen för justitiedepartementet herr statsrådet **Ekeberg**: Herr talman! Endast ett par ord i anledning av herr Kilboms yttrande. Herr Kilbom riktade sig mot en passus, som han visst antog hava förekommit i överståthållarämbetets yttrande, men som i själva verket återfinnes i den promemoria, som avgivits av kamreraren vid överståthållarämbetet för uppboordsärenden. Denna passus lyder så här: »Utom den besvärsmått, skattskyldig har över meddelat beslut om införsel, sker ofta jämkning i det ursprungliga beslutet antingen så, att det belopp, som arbetsgivaren har att innehålla, nedsättes på grund av upplysningar, som den skattskyldige därefter lämnar stadsfogden direkt, eller ock så, att medgivande vid visst tillfälle lämnas arbetsgivaren att på grund av den skattskyldige vid nämnda tidpunkt påvilande särskilda utbetalningar (hyreskvartal eller dylikt) utgiva avlöningen oavkortad.» Herr Kilbom har särskilt fäst sig vid orden: »medgivande vid visst tillfälle lämnas arbetsgivaren». Anledningen till att här talas om ett medgivande till arbetsgivaren och icke till arbetaren är icke den, att myndigheterna äro likgiltiga för huru arbetarna se på saken, utan det beror på själva formen för införselbeslutet. Införseln är ett åläggande för arbetsgivaren att innehålla viss del av lönen, och från denna skyldighet måste arbetsgivaren sålunda genom ett nytt beslut befrias. Något annat har icke menats med de anförda orden.

Då jag nu har ordet, vill jag tillägga ett par saker. Den ena angår kravet på att införselbeslut ej meddelas utan att vederbörande först får underrättelse om vad som förestår. Jag vill då nämna, huru det förfares här i Stockholm. Vederbörande får först en anmaning att göra upp saken i godo och den anmaningen gives med användande av ett tryckt formulär, som herr Kilbom kan få tillfälle att se här i akten, och vari bland annat uttryckligen betonas, att

Svar å
interpellation.
(Forts.)

anmaningen sker vid äventyr av utmätning eller införsel. Det kommer sålunda en underrättelse löntagaren till handa.

Vad slutligen angår de av herr Kilbom anförda särskilda fallen kan jag naturligtvis icke yttra mig om dessa utan att ha tagit närmare kännedom om dem. Det är ju givet, att vid tillämpningen av en lag, som kommer till användning i ett så betydande antal fall, det kan förekomma misstag. Men jag förmodar, att herr Kilbom, som här har dragit i härnad för grundsatsen, att man alltid skall höra båda parterna, innan man dömer, ger mig rätt uti att jag, innan jag uttalar mitt omdöme ifråga om dessa fall, också bör ge dem, mot vilkas tjänsteutövning klander riktats, tillfälle att försvara sig. Siffrorna, som anförts, låta i vissa fall icke vackra, men det är ingalunda uteslutet, att de kunna finna sin förklaring i vissa omständigheter, som finnas antydda i de av mig refererade handlingarna, och som jag nu icke vill trötta kammaren med att ånyo upprepa, eller eljest i de förhållanden, som förelegat i det särskilda fallet.

Herr Lindkvist i Halmstad: Herr talman, blott ett par ord! Om jag icke minns fel, var jag en av de arbetarerepresentanter, som sutto i utskottet, då denna fråga år 1918 behandlades, och var en av dem, som reserverade sig mot utskottets förslag och sålunda gick mot Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet gjorde någon ändring i detaljerna. Vi gjorde den ändringen på grund av vissa sakuppgifter, som lämnades under utskottsbehandlingen. Nu har denna lag varat några år, och då vi kunnat följa med huru den verkat ute i landet, ha vi funnit, att det varit mycket olika. På en del ställen har lagen verkat bra, på andra ställen verkat motsatsen. Det är med denna lag, såsom det är med andra sådana lagar, att det beror så mycket på huru deras tillämpning blir. Särskilt gäller detta beträffande en sådan lag som denna, som man ju icke gärna kan skriva på annat sätt än man gjort, och det måste därför bero mycket på tillämpningen och på huru de underordnade myndigheterna och de personer, som handhava denna lag, huru sedan verkningarna bli. När på vissa ställen denna lag verkat så, som herr Kilbom i sin interpellation påvisat, är det ett förhållande, som jag för min del icke alls vill försvara, utan jag vill i stället vara med om att göra en ändring i lagen, så att man kan förebygga dylika uppträden, som skett på vissa håll. Det är därför icke annat än med glädje som jag i dag kunnat konstatera, att herr justitieministern, när han svarade på herr Kilboms interpellation, lovade att med största uppmärksamhet följa denna fråga. Det är väl troligt, att när justitieministern från länsstyrelserna får in de svar, som de ha att lämna, skola dessa visa sig vara av den art, att det kan föranleda honom att till nästkommande riksdag framlägga förslag om ändring av lagen. Om ett sådant förslag skulle komma från regeringens sida, är detta naturligtvis grundat på de missförhållanden på detta område, som ha visat sig ute i landet, och då förmodar jag, att såväl jag och övriga arbetarrepresentanter i utskottet som utskottets övriga ledamöter skola vara beredda att till följd av de förhållanden, som äro rådande, gå

in för en ändring av denna lag, så att den icke kommer att verka så inhumanitært, som herr Kilbom i sin interpellation har visat, att den i vissa fall har gjort.

*Svar å
interpellation
(Forts.)*

Herr **Johanson** i Stockholm: Herr talman! Min erfarenhet säger mig, att de förhållanden, som herr Kilbom har omtalat, i rätt många fall återfinnas i verkligheten. Jag förstår alltför väl, att när de, som tillämpa lagen, och de, som äro hemfallna under lagens tillämpning, skola avge omdömen om hur lagen har verkat, måste dessa omdömen komma att ställa sig ganska olika. Otvivelaktigt medger dock lagens avfattning vederbörande myndigheter och tjänstemän att tillämpa den med större humanitet och större urskiljning. Det är ju uppenbart, att i en så oerhört svår ekonomisk kris, som vi nu genomleva, skall det också uppstå oerhörda svårigheter för många, särskilt inom de mindre bemedlade klasserna, att kunna komma ut med skatten, och har dessutom olyckan varit den, att man en längre tid varit utan arbete och dessutom har att betala skatt, som icke alls motsvarar den inkomst, som blivit en följd av prisnivåns tillbakagång, måste vederbörande myndigheter utan vidare förstå, att det då föreligger större svårigheter att erlagga skatt, än under normala förhållanden. Dessa svårigheter måste man väl ändå taga hänsyn till, och, såvitt jag kan finna, utgör icke lagens avfattning något hinder för en humanare tillämpning. Helt säkert har riksdagen aldrig avsett, att lagen skulle tillämpas på det sätt, som herr Kilbom här givit exempel på, ty det är ju uppenbart, att i de fall, där man tager ut avlöningen ända till sista öret, behöver man icke kivas om, huruvida man förfarit hänsynslöst eller ej. Det är ju alldeles påtagligt, att man i dessa fall förfarit hänsynslöst, och vederbörande tjänsteman hörde utan vidare ha kunnat komma underfund med, huruvida det förelåg tredska och ovilja att betala skatt, eller oförmåga därtill, föranledd av arbetslöshet eller någon annan liknande orsak. Föreligger oförmåga, borde det väl utan vidare vara klart, att vederbörande myndighet eller tjänsteman måste taga hänsyn till detta förhållande, ty i värsta fall riskerar ju vederbörande kommun, att den får ta hand om familjen, därest familjefadern icke blir i stånd att med sin arbetsförtjänst draga försorg om den.

Jag tror sålunda, att det är anledning att hemställa till justitieministern att tillse, att lagen handhas efter något mera humana principer och med större urskiljning, hänsynsfullhet och omdömesförmåga ifrån vederbörande tjänstemäns sida. Jag är övertygad om att det löfte, som herr justitieministern här har avgivit att för framtiden ägna denna fråga all uppmärksamhet, skall medföra det resultat, som vi önska, som här ha yttrat oss och framfört arbetarnas klagomål. Jag tror, att man utan svårighet skall kunna vinna, vad man har önskat, genom den hänvändelse, som har gjorts, nämligen att lagen om införsel i lön handhas med större urskiljning och på ett sådant sätt, att man tar ut ett mindre belopp av varje veckas avlöning än vad som nu är brukligt. Det är ingalunda motiverat

Svar å
interpellation.
(Forts.)

av ovilja mot att erlægga skatt, utan uteslutande av hänsyn till möjligheterna för vederbörande att dra försorg om sin familj.

Herr *Hagman* instämde häruti.

Herr *Törnkvist* i Karlskrona: Herr talman! Jag skall även be att få instämma i den vädjan, som har ställts till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet i denna sak, men det är en omständighet i denna fråga, som jag anser också bör vidröras i detta sammanhang. Det är icke sagt, att ansvaret för den hänsynslöshet vid avkvittning i lönen av ett visst skattebelopp, som här har påtalats, ensamt och allenast kan påläggas skatteexekutorerna. Det sker ju på det sättet, att införselakten överlämnas till arbetsgivaren, och i denna införselakt är bestämt, dels hur stora belopp, som skola avkvitteras på avlöningen, dels inom vilken tid hela kvittningen skall ha skett, d. v. s. inom vilken tid hela det resterande skattebeloppet skall vara betalt. Jag har emellertid den erfarenheten, att även om man bestämmer, att så och så många procent av det resterande skattebeloppet skall betalas vid den och den avlöningsdagen och vid den och den avlöningsdagen, och att vid den och den tiden skall hela skattebeloppet vara betalt, så finns det möjlighet för arbetsgivaren att säga till skattemyndigheterna, att förhållandena äro sådana, att vederbörande icke har kunnat betala någon skatt, och skattemyndigheterna ha i de fall, jag känner till, tagit hänsyn härtill. Jag tror därför, att det i detta sammanhang bör påpekas, att när arbetsgivaren har fått denna möjlighet att behärska den del av lönen, som gäller ett resterande skattebelopp, skall han också taga all den hänsyn till de i varje särskilt fall föreliggande omständigheterna, som kan vara motiverad, och att han icke utan vidare rent mekaniskt, därför att han har skattemyndighets rättighet, avkvitterar vartenda öre, som vid varje tidpunkt är bestämd. Han måste också taga hänsyn till de ekonomiska förhållanden, som i varje särskilt fall kunna föreligga för arbetaren.

Det är detta, som jag har velat påpeka, och för övrigt tror jag, att också i den punkten herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet kanske skulle kunna fördelaktigt inverka på frågans utveckling.

Herr *Hage*: Herr Kilbom antydde, att det bland arbetarrepresentanterna vid 1918 års urtima riksdag icke fanns någon, som bevakade det krav, som hade framförts i den kungl. propositionen, nämligen att personer, i vilkas lön det skulle ske införsel, också skulle få underrättelse härom i förväg. Jag vill då säga, att jag för min del uppträdde här i kammaren och yrkade bifall till regeringsförslaget i denna punkt, d. v. s. jag yrkade, att personer, hos vilka det skulle göras införsel, skulle därom underrättas. Jag erinrar mig nu, då jag tänker närmare på saken, att det bland arbetarrepresentanterna fanns en hel del, som hade samma uppfattning. Jag vill dock å andra sidan säga, att det i utskottet från en del personer, som

sysslade med sådana saker, mycket starkt framhövdes att en sådan anordning skulle kosta oerhört med pengar och medföra mycket besvär. Utskottet kom på denna grund till det resultatet, att särskild underrättelse icke borde ges.

*Svar å
interpellation.
(Forts.)*

Jag var icke närvarande i utskottet, när saken avgjordes, men jag uppträdde, som sagt, vid frågans behandling i kammaren. Herr Jakob Pettersson uppträdde då emot mig och framhöll, att det visserligen kunde finnas åtskilliga skäl för dessa underrättelsers utsändande, och att det kunde vara ofördelaktigt att icke göra det, men att han för sin del hade böjt sig för den synpunkten, att det skulle medföra så mycket besvär och kosta så mycket pengar. På grund härav yrkade han på att denna bestämmelse skulle falla bort, och detta blev ju också fallet.

Nu tror jag, att vad vi nu ha sett litet varstans, motiverar den uppfattningen, att den åsikt, som herr Jakob Pettersson framförde, var oriktig. Jag tror, att vi nu måste ha den uppfattningen, att även om ett utsändande av underrättelser skulle medföra kostnader för det allmänna, så äro dessa kostnader icke sådana, att vi för den skull böra frångå en dylik anordning, som ju för övrigt tillämpas på andra områden. Då det gäller att åstadkomma säkrare förhållanden för dessa medborgare och undvika sådana obehagligheter, vilkas förekomst här har påtalats, tror jag icke, att vi böra taga hänsyn till kostnaderna utan vi böra ta dem, om vi veta eller tro, att vi därmed åstadkomma det som interpellationen syftar till.

Jag tror alltså, att vad som här har anförts motiverar ett införande av den bestämmelse, som hade föreslagits av Kungl. Maj:t, nämligen att vederbörande skall underrättas, innan införsel sker.

Herr Laurén: Herr talman! Även om jag kan instämma med herr Kilbom om att bestämmelserna borde mildras i sådant hänseende, att den, för vilken avdrag skall ske, underrättas därom, tror jag dock, att det på många håll praktiseras på så sätt, att arbetsgivaren meddelar arbetaren om att avdrag kommer att ske. Jag instämmer dock, som sagt, i att det borde vara ett meddelande, ty går man till sig själv, finner man ju, att om man skulle gå och hämta sin lön och finna större delen borta, skulle man känna sig allt annat än glad. Det torde ej heller vara nödvändigt att man, såsom nu tillämpas, drar av lönen ända till sista öret.

I min hemstad är det reglerat så, att stadsfogden, som meddelar om införsel i lön, bestämmer ett avdrag å lönen med omkring 25 procent eller något lägre. I det verk. där jag är anställd, tillämpas det så, att det dras av 25 procent på lönen varannan vecka, under det att dyrtidstillägget, som utgår varannan vecka, lämnas orört. Hela avdraget blir sålunda omkring 15 procent. Vidare meddelas i regel åt vederbörande arbetare, att det kommer att göras avdrag. Är det så, att det gäller en familjeförsörjare, som har svårt att bära detta avdrag, skickas ett meddelande till stadsfogden, och då sänkes avdraget så mycket som möjligt.

Svar å
interpellation.
(Forts.)

Jag har velat säga detta, för att det icke skall stå angivet som regel, att de allra största belopp dragas av, utan att det finns platser, där man förfar ganska skonsamt.

Herr Molander: Det står angivet i lagen, att om införsel skall företagas, får man icke göra denna större än att vederbörande skall ha nödiga eller erforderliga medel kvar till sitt uppehälle. Utmätningmännen skola nu bestämma, hur mycket som kan anses vara nödiga medel för uppehälle, och det har då visat sig, att det bestämmes olika på olika platser. Jag har för min del ansett, att då man nu har en sådan bestämmelse, borde det också stadgas i lagen något slags existensminimum. Jag tycker, att man i det fallet icke borde kunna komma lägre än till kostnaderna per person i våra ålderdomshem. Jag anförde under årets remissdebatt, att i min hemkommun beräknades kostnaderna till, jag tror, kr. 2,25 per person och dag för sådana, som voro intagna å vårt ålderdomshem.

Jag drog vid samma tillfälle ett fall, där man hade gjort så stor införsel i en arbetares lön, att han vid ett tillfälle endast haft kvar 45 öre per dag och familjemedlem att leva på. Kommunalfullmäktige i min hemkommun satte i gång en så kallad undersökning för att kunna få fastslaget, att detta var rena, rama lögnen och ingenting annat. Det betanns verkligen, att jag hade ljugit så till vida, att när jag hade sagt cirka 45 öre, var det icke så, utan undersökningen visade, att han verkligen hade haft kvar 46 öre. På denna grund beslöto kommunalstämman och kommunalfullmäktige att uttala, att vad riksdagsman Molander under remissdebatten hade anført angående införsel i lön i Säbrå kommun icke var med verkligheten överensstämmande. Nu hade jag även anført ett annat fall, som hade förekommit år 1921, men både kommunalstämman och kommunalfullmäktige beslöto att icke göra någon undersökning om hur det förhöll sig med införselförfarandet i det fallet. Man kan alltså här se, hur det går, då underordnade myndigheter eller andra skola göra undersökning om hur det förfarits med införselhistorier. Nog försöka myndigheterna att klara sig på sitt vis, men hur det står till i verkligheten, det tror jag icke alla gånger kommer fram genom sådana undersökningar.

Då som i detta fall en kommunal institution kan anse, att 46 öre äro tillräckliga medel för en persons dagliga uppehälle, då menar jag, att skall det bli någon rättvisa, måste man räkna ut något existensminimum och icke låta rena, rama godtycket bestämma, hur mycket en person skall få ha kvar att leva på, sedan han betalt sin skatt.

På en del platser tillämpas lagen så, att man drar av en viss summa av avlöningen, exempelvis 20 kronor. Det bestämmes av utmätningssmannen, och arbetsgivaren meddelas, att det skall dras av från varje veckas avlöning till dess att skatten är betald. Så inträffar det kanske, att arbetaren blir sjuk fem av veckans sex dagar, och då dras hela hans lön av. I andra fall bestämmes det, att det skall vara en viss procent, 15, 20 eller 25 procent. Kan man verk-

ligen säga, att det finns någon lag, som reglerar allt detta, då man i ena fallet handlar så och i det andra fallet handlar så? Jag menar, att på det sättet undergräver man all aktning för lagen, ty folk menar, att i den kommunen tillämpar man lagen så och i en annan så, och vad är det för en lag.

*Svar å
interpellation.
(Forts.)*

Jag tror därför, att man med allt skäl kan kräva, att, såvida man icke kan få en enhetligare och humanare tillämpning av lagen, man skall få en helt ny lag.

§ 5.

Föredrogs vart för sig:

andra lagutskottets memorial, nr 32, med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande andra lagutskottets utlåtande nr 30 i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt tillämpning av lagen den 24 oktober 1919 om arbetstiden å svenska fartyg, dels ock i ämnet väckta motioner;

bankoutskottets utlåtande, nr 72, angående förordnande för en tjänsteman å riksdagens vicevärd- och tryckeriexpedition; och

första lagutskottets memorial, nr 23, med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande första lagutskottets utlåtande, nr 21, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till brandstadga ävensom i ämnet väckta motioner.

Kammaren biföll vad utskotten i nämnda memorial och utlåtande hemställt.

§ 6.

Härefter föredrogs andra lagutskottets utlåtande, nr 31, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående underlättande i vissa fall av avsöndring utav mark från ecklesiastikt löneboställe till tomt; och yttrade därvid

*I fråga om
avsöndring av
mark från
ecklesiastikt
løneboställe.*

Herr **Hamilton**: Herr talman! Utskottets föreliggande förslag avser att underlätta försäljningen av tomter från ecklesiastika boställen, om samhälleliga behov därav föreligga. Jag ber att få erinra om, att riksdagen redan år 1920 avlät en skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda lämpligheten av att försälja ecklesiastika boställen till småbruk och att det förslag, vartill utredningen kunde föranleda, måtte föreläggas riksdagen. Få områden lämpa sig så bra för egnahemsbildning som de ecklesiastika boställena, eftersom de i allmänhet äro belägna på centrala platser i kommunerna, där det är lämpligt, för arbetarna att bosätta sig. Därtill kommer, att lägenhetsinnehavare och torpare, som delvis äga egna byggnader belägna på boställenas områden, längta efter att få köpa dessa torp och även efter att få dem utvidgade. För kommunerna bör det också i de fall, då kyrkoherdeboställenas ekonomibyggnader äro dåliga och kommunerna hava

*I fråga om
avsöndring av
mark från
ecklesiastiskt
löneboställe.
(Forts.)*

skyldighet att uppföra nya sådana eller reparera de äldre, vara fördelaktigt att de befrias ifrån dessa byggnadskostnader. För ägarna av ecklesiastika boställen bör det vara likgiltigt, om de ha sina medel placerade i själva bostället, i en skogsegendom eller i värdepapper såsom exempelvis svenska statens obligationer.

För egnahemsbildningen är det en vital fråga, att ecklesiastika boställen få säljas för detta ändamål. Jag vågar därför från denna plats framställa en vördsam vädjan till ecklesiastikministern att på grund av riksdagens skrivelse från 1920 vidtagna åtgärder för förverkligande av de önskemål, vilka riksdagen i denna skrivelse har angivit.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 7.

Anmälades och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen:

från statsutskottet:

nr 4 B, angående regleringen för budgetåret 1923—1924 av utgifterna under riksstatens fjärde huvudtitel, innefattande anslagen till försvarsdepartementet;

nr 8 B, angående regleringen för budgetåret 1923—1924 av utgifterna under riksstatens åttonde huvudtitel, innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet; och

nr 10 B, angående regleringen för budgetåret 1923—1924 av utgifterna under riksstatens tionde huvudtitel, innefattande anslagen till handelsdepartementet;

från sammansatta stats- och bevillningsutskottet, nr 315, i anledning av väckta motioner om avskaffande av mantalspenningarna, allmänna sjukvårdsavgiften och folkskoleavgiften;

från första lagutskottet, nr 314, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till brandstadga ävensom i ämnet väckta motioner;

från andra lagutskottet:

nr 273, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt tillämpning av lagen den 24 oktober 1919 om arbetstiden å svenska fartyg, dels ock i ämnet väckta motioner; och

nr 313, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående underlättande i vissa fall av avsöndring utav mark från ecklesiastiskt löneboställe till tomt;

från sammansatta bevillnings- och första lagutskottet:

nr 291, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 26 kap. 7 § samt 27 kap. 4 och 5 §§ rättegångsbalken m. m.;

nr 292, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften; och

nr 293, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 83 § 2 mom. i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker;

från bankoutskottet, nr 275, angående förslag till lag om ändrad lydelse av 23 § i lagen den 12 maj 1897 för Sveriges riksbank;

från första lagutskottet, nr 294, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse av §§ 7 och 8 samt § 9 mom. 3 och 5 i förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet;

från andra lagutskottet, nr 311, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om motorfordon m. m., dels ock i ämnet väckta motioner;

från riksdagens kansli, nr 262, angående avskaffande av rätt till fribiljetter och fria frakter å statens järnvägar; samt

från jordbruksutskottet:

nr 9 B, angående regleringen för budgetåret 1923—1924 av utgifterna under riksstatens nionde huvudtitel, innefattande anslagen till jordbruksdepartementet;

nr 297, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av hushållningssällskapen m. m. ävensom vissa i ämnet väckta motioner;

nr 298, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av 31 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet;

nr 299, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse av rätt till stembrytning å kronholmen Stora Lyngön i Kville socken av Göteborgs och Bohus län;

nr 300, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dyrtidstillägg för lantbruksingenjörer och lantbruksstipendiater, lantmätare samt distriktsveterinärer;

nr 301, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till reparation och inredning av bostadshuset vid Alnarps Mellangård, dels ock vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställningar jämte i ämnet väckta motioner;

nr 302, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 216, angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar ävensom en i ämnet väckt motion;

nr 303, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. m., i vad rör jordbruksärenden;

nr 304, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfälliga lönetillägg åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare;

nr 305, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löneförbättring under budgetåret 1923—1924 för viss personal inom den civila statsförvaltningen.

nr 306, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dyrtidstillägg åt vissa lärare vid lantmannaskolor och lanthushållsskolor samt lantbruksskolor ävensom vid lanthushållningsseminariet å Rimforsa;

nr 307, i anledning av väckta motioner om ändringar i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet;

nr 308, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utbyte av mark, tillhörande Älvsborgs regementes övningsfält; och

nr 309, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen, nionde huvudtiteln, gjorda framställning om anslag till tryckningskostnader.

Vidare anmäldes och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 276, till fullmäktige i riksbanken med bestämmelser i fråga om rätt till pension för deputerade inom fullmäktige i riksbanken.

§ 8.

Anmäldes och godkändes riksdagens kanslis förslag till paragrafer i riksdagsbeslutet:

nr 57, angående vissa beslut, som fattats å den internationella arbetsorganisationens konferens i Genève år 1921;

nr 58, angående förslag till lag om bageri- och konditoriarbetes förläggande till viss del av dygnet;

nr 59, angående visst undantag för budgetåret 1923—1924 från föreskrifterna i förordningen den 18 juli 1913 angående statsverkets fond av rusdrycksmedel;

nr 60, angående förordning angående tillverkning och beskattning av maltdrycker m. m.;

nr 61, angående ändrad lydelse av rubrikerna nr 192 och 193 för maltdrycker och mjöd i gällande tulltaxa;

nr 62, angående tullrestitution vid utförsel utav gryn av vete;

nr 63, rörande förordning om vissa ändringar i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker;

nr 64, angående ändring av rubriken 1242 i gällande tulltaxa;

nr 65, angående förslag till lag om upplagsbevis;

nr 66, angående ändrad lydelse av 22 kap. 21 § strafflagen;

nr 67, angående uppdelning av Vifolka, Valkebo och Gullbergs härads domsaga å Lysings och Göstrings härads samt Åkerbo, Bankekinds och Hanekinds härads domsagor;

nr 68, angående anvisande av anslag för fortsatt uppehållande av processkommissionens verksamhet;

nr 69, angående kvinnas behörighet att innehava statstjänst och annat allmänt uppdrag m. m.;

nr 70, angående förslag till lag om ändrad lydelse av § 2, § 6 mom. 3 och § 9 i lagen den 10 oktober 1913 angående köttbesiktning och slakthus;

nr 71, angående förslag till lag om ändring i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 m. m.; och

nr 72, rörande lag om fortsatt tillämpning av lagen den 20 maj 1921 angående förbud i vissa fall för bolag och ekonomisk förening att förvärva fast egendom.

§ 9.

Till bordläggning anmäldes:

bevillningsutskottets betänkande, nr 47, angående beräkning av bevillningarna för budgetåret 1923—1924, m. m.; och

bankoutskottets memorial, nr 75, angående de av riksdagen fastställda bestämmelser rörande avlöningen för de hos kamrarna och utskotten samt i riksdagens kansli anställda tjänstemän och vaktbetjante.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag.

§ 11.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Thorsson</i>	under 3 dagar fr. o. m. den 3 juni och
» <i>Eriksson</i> i Grängesberg	» 2 » » » 3 » .

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 12,20 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Söndagen den 3 juni.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Föredrogos, men bordlades åter bevillningsutskottets betänkande nr 47 och bankoutskottets memorial nr 75.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 10,6 f. m.

In fidem
Per Cronvall.

Måndagen den 4 juni.

Kl. 11 f. m.

Förhandlingarna leddes vid detta sammanträde av herr förste vice talmannen.

§ 1.

Justerades protokollet för den 29 nästlidna maj.

§ 2.

Till behandling upptogs nu bevillningsutskottets betänkande, nr 47, angående beräkning av bevillningarna för budgetåret 1923—1924 m. m.

Punkterna 1—11.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 12.

Efter föredragning av *mom A)*, om förordning angående omsättning- och utskänkningsskatt å spritdrycker, begärdes ordet av

*Ang.
omsättnings-
och utskänk-
ningskatt å
spritdrycker.*

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet **Beskow**, som anförde: Herr talman! Det huvudsakliga resultatet, som man vill uppnå med den kungl. propositionen om nedsättning av omsättnings- och utskänkningsskatten för spritdrycker, är ju att åstadkomma en minskning i smugglingen av spritvaror och en minskning av den olagliga sprithandlingen överhuvud taget. Då nu utskottet genom att helt borttaga utskänkningsskatten för renat egentligt brännvin i själva verket yttermera befordrat det syfte, som den kungl. propositionen ville tillgodose, kan jag ur denna synpunkt icke annat än hoppas, att utskottets förslag vinner kammarens bifall.

Jag vill begagna tillfället att meddela kammaren, att vid övervägandet av grunderna för nedsättningen av omsättnings- och utskänkningsskatten hade jag även uppe en linje, som ungefär svarade mot den linje, som utskottet framlagt. Detta förslag gick ut på att helt borttaga utskänkningsskatten för allt egentlig brännvin. Emellertid ansåg jag försiktigheten bjuda att med hänsyn till budgetens ställning icke lägga fram detta förslag utan i stället det förslag, som propositionen innebar. Sedan nu utskottet företagit en omräkning av budgetsberäkningarna på inkomstsidan, har man emellertid fått medel att helt avlägsna utskänkningsskatten för renat egentligt brännvin. Då det är fråga om ett i förhållande till hela statsbudgetens storlek relativt obetydligt belopp, anser jag, att utskottets förslag även ur budgetär synpunkt kan vara försvarbart.

Vidare yttrades ej. Kammaren biföll utskottets hemställan.

Mom. B)

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 13.

Kammaren biföll utskottets hemställan.

§ 3.

Härefter föredrogs bankoutskottets memorial, nr 75, angående de av riksdagen fastställda bestämmelser rörande avlöningen för de hos kamrarna och utskotten samt i riksdagens kansli anställda tjänstemän och vaktbetjänte; och blev utskottets däri gjorda hemställan av kammaren bifallen.

§ 4.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 5 B, angående regleringen för budgetåret 1923—1924 av utgifterna under riksstatens femte huvudtitel, innefattande anslagen till socialdepartementet;

nr 7 B, angående regleringen för budgetåret 1923—1924 av utgifterna under riksstatens sjunde huvudtitel, innefattande anslagen till finansdepartementet;

nr 285, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dyrtidstillägg åt viss tullpersonal;

nr 288, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under femte huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till bestridande av tryckningskostnader;

nr 289, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under sjunde huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till bestridande av tryckningskostnader; och

nr 290, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag dels till biträde inom finansdepartementet vid beredning av ärenden rörande sparbanksväsendet, dels ock till bestridande av kostnaderna för sparbanksinspektörens verksamhet.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 11,13 f. m.

In fidem
Per Cronvall.